

MATKA NAPALAAKSOON OPISKELIJOIDEN SILMIN

Lapin ammattikorkeakoulu, Arctic Valley -hanke

Jonna Tuulia Sarajärvi
Jonna Pauliina Sarajärvi

Opinnäytetyö
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi (AMK)

2014

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja
hallinnon ala
Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä	Jonna Pauliina Sarajärvi Jonna Tuulia Sarajärvi	Vuosi	2014
Ohjaaja	Jorma Mölläri		
Toimeksiantaja	Arctic Valley -hanke		
Työn nimi	Matka Napalaaksoon opiskelijoiden silmin		
Sivu- ja liitemäärä	50 + 1		

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Arctic Valley -hanke, joka on luonut Lapin ammattikorkeakoululle uuden virtuaalisen oppimisympäristön. Napalaakso otettiin käyttöön ensimmäistä kertaa syksyllä 2014 aloittaneilla liiketalouden opiskelijoilla. Opinnäytetyön päätavoitteena oli selvittää, miten uuden oppimisympäristön käyttöönotto ja opiskelijoiden ohjaaminen toteutuvat opiskelijoiden näkökulmasta.

Opinnäytetyö on laadullinen ja tutkimusaineisto on kerätty tarkkailevan havainnoinnin ja teemahaastattelun avulla. Tärkein tiedonkeruumenetelmä oli teemahaastattelu. Tutkimusta varten haastattelimme kuutta opiskelijaa. Haastatteluun arvottiin yksi opiskelija jokaisesta tiimiyrityksestä. Tutkimuksesta saatuja tietoja voidaan hyödyntää uuden oppimisympäristön, sekä opiskelijoiden ohjaamisen kehittämisessä. Teoreettinen viitekehys käsittelee liiketoimintaosaamista, oppimisympäristöjä, opiskelijoiden ohjaamista ja tiimityöskentelyä.

Tutkimustulokset esitetään teema-alueittain. Kokonaisuutena opiskelijat olivat tyytyväisiä uuteen opetusmenetelmään ja oppimisympäristöön. Muutamia kehityskohteita nousi kuitenkin esille. Käsittelemme näitä kehityskohteita johtopäätöksissä. Lisäksi esitämme ehdotuksia mahdollisista jatkotutkimusaiheista.

Avainsanat Napalaakso, liiketoimintaosaaminen,
oppimisympäristö, oppiminen, opiskelijoiden ohjaus,
tiimityöskentely

School of Business and Administration
Programme of Business Economics

Author	Jonna Pauliina Sarajärvi Jonna Tuulia Sarajärvi	Year	2014
Supervisor(s)	Jorma Mölläri		
Commissioned by	Arctic Valley -project		
Subject of thesis	The journey to the Arctic Valley through the eyes of students		
Number of pages	50 + 1		

The commissioner of the thesis is the Arctic Valley project. The project has been created for Lapland University of Applied Sciences, a new virtual learning environment. Arctic Valley was introduced for the first time in the fall of 2014 to students who started in the programme of business economics. The aim of this thesis was to find out how the new learning environment for the introduction and orientation are realized from the perspective of the students.

The thesis is a qualitative study and the material has been collected with observation and theme interviews. The main data collection method was theme interview. Six students were interviewed for the study. The group was randomly selected including one student from each team. Interviews and observation data obtained can be utilized in the new learning and development orientation. The theoretical framework consists mainly of business knowledge, variety of learning environments, student guidance and teamwork.

The results are shown in the theme areas. On the whole, the students were satisfied with the new teaching methods and learning environment. Development ideas have been discussed in the conclusions. In addition suggestions have been presented for possible future research topics.

Key words Arctic Valley, business knowledge, learning environment, learning, student guidance, teamwork

SISÄLLYS

KUVIOLUETTELO	5
1 JOHDANTO	6
2 LÄHTÖKOHDAT JA TYÖN TOIMEKSIANTAJA	8
2.1 Idean synty	8
2.2 Arctic Valley –hanke ja Napalaakso.....	8
3 LIIKETOIMINTAOSAAMINEN AMMATTIKORKEAKOULUISSA	11
4 OPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN MERKITYS	14
4.1 Opiskelijoiden ohjaus	14
4.2 Kokonaisvaltainen ohjaaminen	16
5 TIIMITYÖSKENTELY OSANA OPISKELUA.....	17
5.1 Oppiminen tiimissä	17
5.2 Tiimien ohjaaminen.....	19
5.3 Tiimityöskentely	20
5.4 Tiimirytykset oppimisympäristönä	22
6 OPPIMISYMPÄRISTÖT	24
6.1 Opiskelu ja oppiminen oppimisympäristöissä	24
6.2 Virtuaaliset oppimisympäristöt	27
6.3 Simulaatioiden ja pelien hyödyntäminen oppimisympäristöissä.....	29
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	32
7.1 Tutkimusongelman määrittely	32
7.2 Tutkimusmenetelmät.....	33
7.3 Tutkimustulokset	34
7.3.1 Napalaakson ohjelman toimivuus.....	35
7.3.2 Opetusmenetelmän toimivuus	36
7.3.3 Oppimisympäristön toimivuus	38
7.3.4 Opetuksen toimivuus.....	38
7.3.5 Opiskelijoiden ohjaaminen	40
7.3.6 Tiimityöskentely.....	41
7.4 Tutkimuksen johtopäätökset	42
8 POHDINTA	46
LÄHTEET	48
LIITTEET	50

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Ammattikorkeakoulutuksen kolmiyhteys

Kuvio 2. Tiimioppiminen

Kuvio 3. Oppimisverkko tiimiyryksissä

Kuvio 4. Oppimisen prosessiluonteisuus

Kuvio 5. Neljä näkökulmaa oppimisympäristöihin

Kuvio 6. Ohjaus, opiskelu ja oppiminen verkossa

1 JOHDANTO

Nykyään työelämässä vaaditaan entistä enemmän käytännön osaamista ja tiimityöskentelytaitoja. Lapin ammattikorkeakoulun liiketalouden alalla on otettu käyttöön syksyllä 2014, uusi virtuaalinen oppimisympäristö ja opetusmenetelmä, Napalaakso. Tämän menetelmän avulla teoriaopetus pystytään tehokkaasti yhdistämään käytännön työskentelyyn. Uudella opetusmenetelmällä tarkoitamme perinteisten luentojen ja yritystuntien yhdistämistä. Opiskelijat perustavat tiimiyrityksiä, joissa he työskentelevät tiiviisti ensimmäisen opiskeluvuoden ajan.

Saimme idean tähän opinnäytetyöhön keväällä 2014, jolloin kuulimme ensimmäisen kerran Napalaaksosta. Halusimme olla mukana selvittämässä miten Napalaakson alkutaival onnistuu opiskelijoiden näkökulmasta. Koemme tärkeäksi, että myös opiskelijoilla on mahdollisuus kertoa kokemuksensa uudesta menetelmästä. Työmme päätavoitteena olikin selvittää millaiseksi opiskelijat kokevat Napalaakson käyttöönoton ja saamansa ohjauksen. Tutkimus rajattiin koskemaan ainoastaan Lapin ammattikorkeakoulun Rovaniemen kampuksen liiketalouden koulutusohjelman ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Kemi-Tornion liiketaloudenopiskelijat rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle, sillä aikataulun puitteissa ei ollut mahdollista suorittaa laajempaa tutkimusta.

Teoriaosuuden alussa kerromme liiketoimintaosaamisesta ammattikorkeakouluissa. Tämä luku toimii työssä johdantona teoriaosuudelle. Käymme läpi miten liiketalouden koulutus tulisi järjestää, jotta se palvelisi mahdollisimman hyvin työelämän tarpeita. Seuraavassa pääluvussa käsittelemme opiskelijoiden ohjausta. Se on olennainen osa opinnäytetyötämme sekä Napalaakson käyttöönottoa. Käyttöönoton kannalta on tärkeää, että ohjaamiseen käytetään riittävästi aikaa, jotta uuden opetusmenetelmän ja oppimisympäristön sisäistäminen olisi opiskelijoille mahdollisimman sujuvaa.

Tiimityöskentely kuuluu olennaisena osana uuteen opetusmenetelmään, sillä opiskelijat työskentelevät perustamissaan tiimirytyksissä koko ensimmäisen vuoden ajan. Tämän vuoksi halusimme käsitellä sitä omana kokonaisuutenaan työmme teoreettisessa viitekehysessä. Kerromme tiimioppimisesta, tiimien ohjaamisesta sekä tiimirytyksistä oppimisympäristönä.

Teoriaosuuden viimeisessä osassa käsittelemme oppimisympäristöjä sekä oppimista. Nykyään halutaan pyrkiä eroon opettaja- ja luokkahuonekeskeisestä opetuksesta ja siirtyä uusien oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. Perinteinen opetus on jäämässä taka-alalle. Oppiminen perustuu entistä enemmän oikean tiedon löytämiseen, muokkaamiseen ja soveltamiseen. Kyse on käytännön taitojen oppimisesta ja tärkeä tekijä on se, miten opitusta tiedosta saadaan taito. Tuomme myös esille virtuaaliset oppimisympäristöt sekä simulaatioiden ja pelien hyödyntämisen oppimisympäristöissä.

Työn loppuosuus koostuu tutkimuksen toteutuksesta ja tuloksista sekä johtopäätöksistä. Tutkimuksen toteutuksessa määrittelemme tutkimusongelman sekä kerromme käyttämämme tutkimusmenetelmät. Tutkimustulokset on esitetty teema-alueittain. Jokainen teema käsitellään omana alalukunaan. Tuloksiin on poimittu muutamia suoria lainauksia vastauksista. Johtopäätöksissä teemme yhteenvedon tuloksista sekä esitämme mahdolliset jatkotutkimusaiheet.

2 LÄHTÖKOHDAT JA TYÖN TOIMEKSIANTAJA

2.1 Idean synty

Opinnäytetyön idea syntyi keväällä 2014. Meille tultiin kertomaan uudesta virtuaalisesta oppimisympäristöstä, Napalaaksosta. Tässä uudessa opetusmenetelmässä ja virtuaalisessa oppimisympäristössä yhdistetään teoriaopetus käytännön työskentelyyn. Napalaakso otetaan ensimmäistä kertaa käyttöön vuoden 2014 syksyllä. Uutta menetelmää pääsevät kokeilemaan ensimmäistä kertaa Lapin ammattikorkeakoulun liiketalouden ensimmäisen vuoden opiskelijat. Tampereella toimii jo vastaavanlainen oppimisympäristö Kykylaakso, josta Lapin ammattikorkeakoulu on ottanut mallia kehittäessään Napalaaksoa.

Oma opiskelumme koostui suurimmaksi osaksi perinteisestä opetuksesta, ryhmätyöskentelystä ja tenteistä. Lisäksi olimme mukana PBL-pilottiryhmässä opintojemme alussa. Koimme ongelmaperustaisen opetusmenetelmän liian teoreettiseksi, emmekä päässet oppimaan asioita käytännönläheisesti. Tämän vuoksi innostuimme Napalaakson ideasta, sillä uusi oppimisympäristö kehittää ja uudistaa koulumme opetusmenetelmiä.

Haluamme olla mukana selvittämässä, miten uuden oppimisympäristön käyttöönotto ja opiskelijoiden ohjaus toimivat ja miten niitä voitaisiin jatkossa kehittää. Tarkoituksenamme on tutkia, miten opiskelijat kokevat uuden oppimisympäristön, opetusmenetelmän ja ohjauksen toimivuuden.

2.2 Arctic Valley –hanke ja Napalaakso

Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii ESR rahoitteinen Arctic Valley -hanke. Hankkeen tavoitteena on työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen. Arctic Valley -hanke käynnistyi 1.9.2013 ja hanke päättyy virallisesti vuoden 2014 loppuun

mennessä, mutta hankkeelle on haettu jatkorahoitusta. Hankkeen toteuttajana toimii Lapin ammattikorkeakoulu ja projektipäällikkönä Pirkko Tervonen. Arctic Valley -hanke luo Lapin ammattikorkeakoululle uuden virtuaalisen oppimisympäristön, Napalaakson.

Oppimisympäristön tarkoituksena on, että opiskelijat pääsevät harjoittamaan teoriassa opittuja tietoja käytännössä, mutta kuitenkin valvotussa ympäristössä. Tavoitteena on rakentaa oma virtuaalinen oppimisympäristö, jota Lapin ammattikorkeakoulussa voitaisiin hyödyntää kaikilla aloilla. (Eura2007, 2014.)

Uusi oppimisympäristö mahdollistaa liiketoiminnan opiskelun aidontuntuudessa toimintaympäristössä, jossa opiskelija pääsee tutustumaan lappilaiseen toimintaympäristöön ja harjoittelemaan yrittäjyyttä. Napalaaksossa yhdistyvät yrityspeli, toiminnanohjausjärjestelmä ja VirtuaaliLappi. Yritysympäristö jäljittelee Rovaniemen ja Kemi-Tornion elinkeinorakennetta. Siihen kuuluu valmiita tukiyrityksiä, jotka tarjoavat peruspalveluja, kuten sähköä ja kiinteistöpalveluja. Näiden lisäksi Napalaaksossa toimii myös tukkureita ja laaja joukko asiakkaita. (Moduuliopas 2014, 2–3.)

Opiskelijat perustavat ympäristöön omia tiimiyrityksiä, jotka harjoittavat liiketoimintaa yhdessä muiden yritysten kanssa. Tämä mahdollistaa, että tiimiyrityksille voidaan ohjatusti tuottaa työelämälähtöisiä ongelmanratkaisutilanteita. Pupesoft-toiminnanohjausjärjestelmän avulla opiskelijatiimit ohjaavat tiimiyrityksensä toimintaa. Järjestelmä on Devlab Oy:n kehittämä avoimen lähdekoodin toiminnanohjausjärjestelmä. (Moduuliopas 2014, 2–3.)

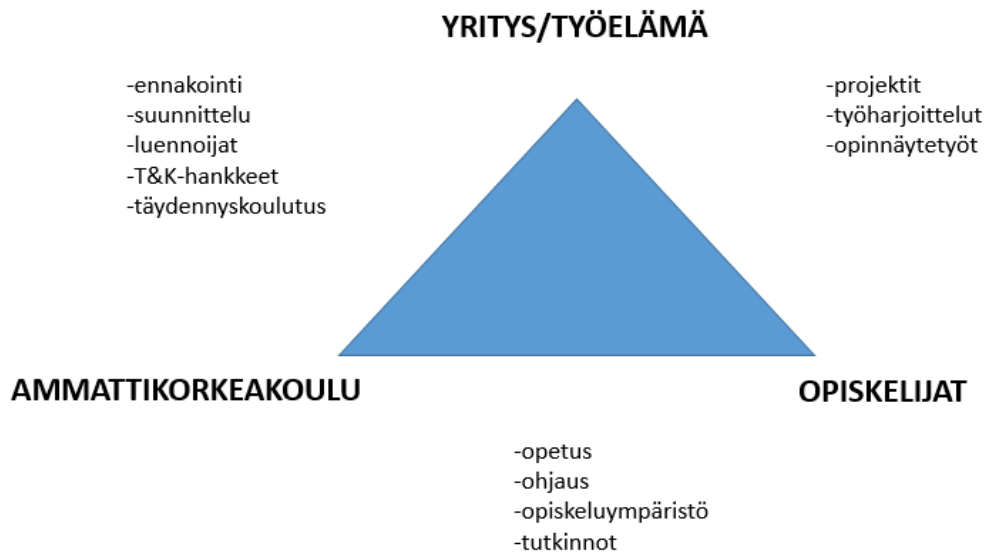
Syksyllä 2014 aloittavat liiketalouden opiskelijat suorittavat osan ensimmäisen vuoden opinnoistaan Napalaaksossa. Opiskelijat jaetaan noin kymmenen hengen ryhmiin ja jokainen ryhmä perustaa oman tiimiyrityksensä. Niissä on tarkoitus toimia kuten oikeissa yrityksissä. Opiskelijoiden työtehtävät jaetaan markkinointiin, materiaalihallintoon ja taloushallintoon. Työrooleja vaihdetaan yrityksen sisällä, jotta kaikki pääsevät kokeilemaan eri tehtävissä työskentelyä.

Jokaiselle tiimiyritykselle valitaan opettaja-valmentaja. Tiimiyritysten toimintaan liitetään normaalit opintojaksot. Näin saadaan yhdistettyä teoria ja käytännön työskentely, joten opiskelija pystyy hyödyntämään oppimaansa teoriaa käytännössä. (Moduuliopas 2014, 2–3.)

3 LIIKETOIMINTAOSAAMINEN AMMATTIKORKEAKOULUISSA

Alusta lähtien ammattikorkeakoulujen tehtävänä on ollut yritysysteistyö ja siihen liittyvä osaaminen. Suomen lainsäädännön perusteella ammattikorkeakoulujen täytyy palvella pientä ja keskisuurta yritystoimintaa, sekä kohdistaa koulutuksensa, tutkimus-, ja kehitysosaamisensa tälle alueelle. Lisäksi ammattikorkeakoulujen täytyy vahvistaa yrittäjien sukupolvenvaihdoksissa vaadittavaa osaamista. Koulut ovat tehneet paljon toimia yrittäjyyden edistämiseksi. Nykyään ammattikorkeakouluissa on monia yrittäjyyškoulutushankkeita, yrityshautomaita ja harjoitusyrityksiä. Esimerkkinä harjoitusyritystoiminnasta ovat Lapin ammattikoulun Napalaakso ja Tampereella toimiva Kykylaakso. (Jäppinen 2006, 284.)

Ammattikorkeakouluissa liiketoimintaosaamisen painopisteinä ovat teorioiden ja mallien muokkaaminen operatiiviseen muotoon. Tähän pyritään myös Napalaakson toiminnassa. Teoriaopetus siirretään käytäntöön tiimiyritystoiminnan kautta. Tradenomitutkintojen kehittämisessä onkin ollut olennaista rakentaa tutkinnoista kokonaisuuksia, jotka antavat työelämässä tarvittavat tiedot, taidot ja valmiudet. Kolmiyhteys opiskelijan, työelämän ja koulun välillä on vahva koko opiskelun ajan (Kuvio 1). (Laakso-Manninen 2006, 318–319.)

Kuvio 1. Ammattikorkeakoulutuksen kolmiyhteys (Laakso-Manninen 2006, 319)

Liiketalouden koulutusohjelmat suuntautuvat johonkin ammattialan asiantuntemusta edellyttävään tehtäväalueeseen sekä sen kehittämiseen. Koulutusohjelmissa on mahdollista valita erilaisia opintopolkuja tai suuntautumismvaihtoehtoja. Niissä erikoistutaan johonkin liiketalouden osa-alueeseen. Lapin ammattikorkeakoulussa opiskelijalla on mahdollisuus syventyä myyntiin ja markkinointiin, taloushallintoon, yritystoiminnan logistiikkaan tai yrittäjäksi. Tutkinto opiskellaan käytännönläheisesti tekemällä tutkimus- ja kehitystehtäviä alueen yritysten kanssa sekä toimimalla opiskelijoiden omissa tiimiyrityksissä. Koulutuksen tavoitteena on tuottaa työelämän edellyttävää pätevyyttä sekä kykyä kehittää liiketoimintaa. (Laakso-Manninen 2006, 319; Lapin Amk 2014.)

Liiketoimintaosaamisen koulutuksen kehittämisessä keskeinen lähtökohta on tiivis työelämäyhteys. Osaamistarpeiden ennakointi, koulutuksen suunnittelu sekä opetusohjelmien päivitys ovat tärkeitä, jotta pystytään vastaamaan työelämän tarpeisiin. Näihin tarpeisiin vastaaminen onkin tuonut mukanaan myös ammatillisen kasvun näkökulman opetuksen lähtökohdaksi. Tämä

merkitsee siirtymistä aineen opettamisesta liiketoimintaosaamisen oppimiseen. (Laakso-Manninen 2006, 321.)

Ammattikorkeakoulujen liiketoimintaosaamisen opetuksessa korostetaan teorian ja käytännön yhdistämistä. Tämän ansiosta opiskelijoiden vahvuutena on operatiivisen toiminnan hallinta. Perinteinen yliopistomalli ”learning by reading” ei riitä, vaan korostetaan ”learning by doing” ja ”learning by developing” -menetelmiä. Näillä menetelmillä haetaan käytännönläheistä oppimista. Opiskelijat joutuvat soveltamaan teoriassa opittua tietoa käytäntöön. (Laakso-Manninen 2006, 321–322.)

4 OPISKELIJOIDEN OHJAUKSEN MERKITYS

4.1 Opiskelijoiden ohjaus

Napalaakso on uusi liiketalouden koulutusohjelman opetusmenetelmä ja virtuaalinen oppimisympäristö. Tämän vuoksi tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten aloittavia opiskelijoita ohjataan uuden opetusmenetelmän ja oppimisympäristön käyttöönotossa. Ammattikorkeakoululaissa määritellään vähimmäisvaatimukset opiskelijoiden kokonaisvaltaiseen ohjaamiseen. Napalaakson käyttöönoton onnistumisen kannalta on tärkeää, että opiskelijoiden ohjaamiseen käytetään riittävästi aikaa, jotta uuden opetusmenetelmän ja oppimisympäristön sisäistäminen olisi opiskelijoille mahdollisimman sujuvaa.

Yleisesti määriteltynä ohjaus on ohjaajan ja ohjattavan välistä aktiivista ja tavoitteellista vuorovaikutteista toimintaa, johon vaikuttavat heidän taustatekijänsä. Ohjaaja käyttää höydykseen teoriaa sekä omia kokemuksiaan auttaessaan ja kannustaessaan ohjattavaa henkilöä niin, että hän saa mahdollisimman hyvät valmiudet ohjata omaa toimintaansa. Ohjaus sisältää vuoropuhelua ohjaajan ja ohjattavan kesken. (THL 2014.)

Ohjaus on tuutoroinnin yläkäsite, mutta ohjauksen synonyymina käytetään usein tuutorointia ja neuvontaa. Tuutoroinnilla tarkoitetaan opiskelijan tukemista, jotta hän osaa ohjata omaa toimintaansa oikein. Sitä voisi kutsua ns. lempeäksi perään katsomiseksi, sillä tuutoroinnissa korostuu ohjattavan ja ohjaajan tasavertainen suhde sekä se, että opiskelija on itse aktiivinen osa ohjausta ja sen tuloksia. Ohjaaminen eroaa neuvonnasta niin, että siinä pidättäytytään suorien neuvojen antamisesta ja valmiiden vastauksien sijaan pyritään ohjaamaan oikeaan suuntaan. (Haapaniemi 2005, 4–14.)

Opettajatuutori on eräänlainen opiskelijan oma ohjaaja, jonka roolin muodostumiseen vaikuttavat opiskeltava ala, toimipiste ja ryhmän tarpeet. Opettajan oma sitoutuminen ja persoonallisuus vaikuttavat hänen roolinsa

tuutorina. Pääsääntöisesti hänen täytyy varmistaa, että kaikki opiskelijoille suunnattu informaatio tavoittaa hänen vastuullaan olevat opiskelijat. Käytännössä tämä tarkoittaa tiedonsaannin säätelyä, opiskelijan itsenäisen tiedonhankinnan tukemista ja henkilökohtaista ohjausta. Opettajatuutorilla on monta erilaista roolia, kuten kasvattaja, tukija, neuvoja, valmentaja ja tilannearvioija. Roolin valinta on usein tiedostamatonta ja se voi usein muuttua ohjauksen edetessä. (Härkönen 2003, 7–10.)

Ammattikorkeakoululaissa määritellään, että ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä taiteellista toimintaa. Laissa mainitaan, että näitä yllämainittuja tehtäviä hoitaessaan ammattikorkeakoulujen tulee toiminnallaan edistää elinikäistä oppimista. Lisäksi valtioneuvoston ammattikorkeakouluasetuksen mukaisesti opettajan työnkuvaan kuuluu opetuksen lisäksi myös ohjaustyö ja niihin liittyvät muut tehtävät. (Ammattikorkeakoululaki 2003/351 1:4.1 §; Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 2003/352 6:24.1 §; Vuorinen ym. 2005, 9–10.)

Suomessa ohjaus ja ohjaustoiminta on määritelty käyttäen viitekehyksenä elinikäistä ohjausta. Elinikäisen oppimisen ohjauksella tarkoitetaan toimia ja toimenpiteitä, jotka auttavat opiskelijoita elämänsä eri vaiheissa. Opiskelijat tarvitsevat ohjausta mm. kykyjensä, osaamisensa ja kiinnostuksensa tunnistamisessa, koulutukseen ja työuraan liittyvissä tärkeissä päätöksissä sekä oman opiskelupolun hallitsemisessa. Opiskelijoiden ohjaamisen tärkeimmät eettiset periaatteet ovat opiskelijan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, ohjauksen luottamuksellisuus, ohjaajan totuudellisuus ja riippumattomuus sekä ohjaajan oman ammattitaidon kehittäminen ja arviointi. (Rinkinen & Siippanen 2012, 9–12.)

4.2 Kokonaisvaltainen ohjaaminen

Opiskelijan kokonaisvaltainen ohjaaminen on koko oppilaitoksen vastuulla. Ohjauksen tavoitteena on tukea kaikkia opiskelijoita niin, että kaikilla on samanlaiset mahdollisuudet opintojensa suorittamisessa. Ohjaamisella tuetaan opiskelijaa hänen henkilökohtaisessa kasvussa, lisätään hänen opiskeluvalmiuksiaan ja oppimisen taitoja, sekä autetaan ymmärtämään paremmin omien valintojensa ja toimintansa seuraukset. Ohjauksen avulla opiskelija pystyy paremmin suunnittelemaan ja toteuttamaan omaa tulevaisuuttaan. (Opetushallitus 2014.)

Opiskelujen alkuvaiheessa on tärkeää ottaa huomioon opiskelijoiden ikä, elämäkokemus, aiemmat oppimiskokemukset ja koulutukset sekä työkokemus, sillä nämä asiat vaikuttavat suuresti opiskelijan lähtötasoon. Opiskelijoilla voi olla esimerkiksi puutteellisia perus- tai atk-taitoja, mutta heillä voi olla paljonkin näkymätöntä työ- tai elämäkokemusta, joka voidaan kytkeä osaksi opintoja ja oppimisprosesseja. Hyvän ohjauksen avulla tämä näkymätön osaaminen saadaan muunnettua näkyväksi osaamiseksi. Lapin ammattikorkeakoulussa opiskelee hyvin paljon eri-ikäisiä ja erilaiset taustat omaavia opiskelijoita. Opettajien tulee ottaa nämä asiat huomioon suunnitellessaan ja toteuttaessaan opiskelijoiden ohjausta. (Opetushallitus 2014.)

Käytännönläheisyys ja oman osaamisen maksimaalinen hyödyntäminen opiskelussa ovat tärkeitä piirteitä, joita opettajan tulee ottaa huomioon ohjauksessa. Kokonaisuudessaan opiskelijan ohjaus perustuu hänen omiin tarpeisiinsa ja tavoitteisiinsa ja ohjauksen sisältö vaihtelee näiden mukaan. Ohjauksen onnistumisen perusedellytyksenä on se, että opettajan täytyy arvostaa opiskelijaa. Opiskelijoilla on yleensä epäselvä käsitys itsestään oppijana ja ohjauksen tarkoituksena on vahvistaa heidän käsitystään itsestään, jotta opiskelija saa opiskelustaan irti mahdollisimman paljon. (Opetushallitus 2014.)

5 TIIMITYÖSKENTELEY OSANA OPISKELUA

5.1 Oppiminen tiimissä

Tiimillä tarkoitetaan pientä ryhmää ihmisiä, joilla on toisiaan täydentäviä taitoja ja jotka ovat sitoutuneet yhteiseen päämäärään. Lisäksi tiimillä on yhteiset suoritustavoitteet ja yhteinen toimintamalli. Tiimin jäsenet pitävät itseään yhteisvastuussa suorituksistaan. Tiimin käsitettä käytetään hyvin laajasti ja usein jopa kevyesti. Selkeimmin ja yksinkertaisimmin ilmaistuna tiimi on itseohjautuva työryhmä. (Katzenbach & Smith 1994, 59; Spiik 2007, 39.)

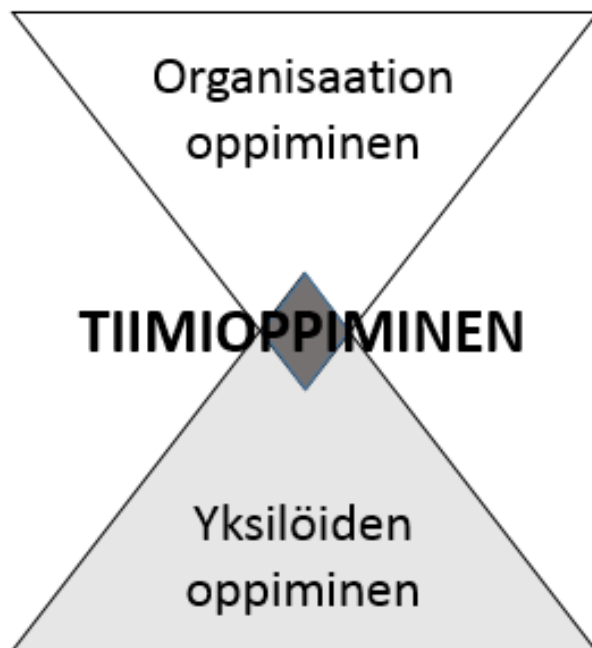
Mitään tarkasti määriteltyä normaalitiimiä ei kuitenkaan ole olemassa, vaan tiimit voivat olla monen kokoisia ja niiden vastuualueet erilaisia. Lisäksi yksi ihminen voi kuulua useampaan eri tiimiin. Tiimit voivat olla pitkäikäisiä ja vastata säännöllisesti jonkin kokonaisuuden hoitamisesta. Tarvittaessa tiimi voidaan myös synnyttää ratkaisemaan jotakin suurempaa ongelmaa tai kehittämään jotain uutta. Kun tiimi on saanut työn valmiiksi, niin tiimi puretaan. Mikä tahansa ryhmä ei kuitenkaan muodosta tiimiä, vaan tiimi nähdään kehittyneenä ryhmämuotona. (Spiik 2007, 40–41.)

Tiimioppiminen on jatkuvaa vuorovaikutusta yksilön ja tiimin välillä. On tärkeää, että tiimin kokemukset ovat yhteisiä, jonka myötä käsitteet muodostavat yhteisen sisällön ja merkityksen. Tiimityö ei ole pelkästään yhteissuunnittelua, vaan suurimmaksi osaksi yhdessä tekemistä, kokemista, kokeilua ja arviointia. Tiimioppiminen onkin oppivan organisaation perusedellytys. (Helakorpi 2014, 1–3.)

Oppivalle organisaatiolle on tunnusomaista että, se pyrkii hyödyntämään kaikkien yksilöiden ja ryhmien oppimiskykyä saavuttaakseen yhteiset tavoitteet ja luomaan jatkuvaan oppimiseen ja kehittymiseen kannustavan ilmapiirin. Oppivan organisaation jäsenten täytyy kyseenalaistaa toimintaansa jatkuvasti, jotta he havaitsisivat virheitä ja poikkeavuuksia ja pystyisivät korjaamaan ne uudistamalla toimintatapojaan ja organisaatiota. Tämä mahdollistaa jatkuvan

kehittymisen ja uusien ajattelumallien syntymisen. Ihmisillä on yhteiset tavoitteet ja he oppivat yhdessä. (Helakorpi 2001, 165.)

Tiimin oppiminen noudattaakin paljolti samaa kaavaa, kuin organisaation oppiminen. Tiimillä on vain tiiviimpi yhteys ja sen koossa pitävänä voimana yhteisten tavoitteiden lisäksi toimii tiimihenki. Tiimin oppimisessa puhutaan usein synergiasta eli yhteisvaikutuksesta, joka ei ole vain tiimin jäsenten osaamisen summa vaan enemmän. Tiimi saa yhdessä aikaan jotain uutta, jota kukaan tiimin jäsenistä ei olisi yksin voinut luoda. Organisaatiossa yksilön oppiminen ja organisaation oppiminen ovat yhteydessä toisiinsa juuri tiimioppimisen kautta (Kuvio 2). Tiimityöskentely merkitsee myös perinteisen opettajan työn muutosta monipuolisempaan ja kiinnostavampaan yhteistyön suuntaan. Lisäksi se tarkoittaa oppilaitoksessa tapahtuvan vuorovaikutuksen perinpohjaista muutosta. (Helakorpi 2014, 1–3; Helakorpi 2001, 165–166.)

Kuvio 2. Tiimioppiminen (Helakorpi 2001, 164)

5.2 Tiimien ohjaaminen

Perinteisessä johtamistyyllissä johtaja tekee selkeitä päätöksiä ja kertoo ne alaisilleen. Tiimien johtaminen poikkeaa perinteisestä johtamisesta, sillä se on luonteeltaan enemmän kysyvää, keskustelevaa ja valmentavaa. Tiiminvetäjä pyrkii opastamaan tiimiään kohti mahdollisimman hyviä päätöksiä. Vetäjä keskustelee, kyselee näkemyksiä sekä kuuntelee tiimin jäseniä. Hyvä tiiminvetäjä auttaa tiimiään kantamaan vastuunsa niin ala- kuin ylämäessäkin. Vetäjän tarkoitus ei ole ohjata yksittäisiä henkilöitä, vaan tukea ja ohjata tiimiä kokonaisuutena. Hän tukee tiimin jäsenten yhteistoimintaa ja oppimista. Tällä tavalla huomio kiinnittyy tiimin tasapainoiseen osaamiseen, intoon ja kehittymishaluun. (Kopakkala 2005, 91–92).

Tiiminvetäjän tehtäviin kuuluu selkiyttää päämääriä ja tavoitteita, kehittää tiimin jäsenten sitoutumista ja itseluottamista. Lisäksi vetäjän täytyy vahvistaa tiimin kollektiivisia taitoja ja työskentelytapoja sekä poistaa ulkoisia esteitä. Tärkeää on myös, että tiiminvetäjä tekee itsekin todellista työtä, kuten muutkin tiimin jäsenet. Tiimin toiminnan tulokset riippuvat lähes aina siitä kuinka hyvin tiiminvetäjä löytää tasapainon itse tekemisen ja muilla teetättämisen välillä. (Katzenbach & Smith 1994, 148.)

Ryhmän jäsenten täytyy tietää, kuka ryhmään kuuluu ja kuka ei. Ryhmään josta on tarkoitus muodostaa tiimi, tulisi kuulua 6-10 henkilöä, jotka ovat tiiviisti vuorovaikutuksessa keskenään. Ihanteellisessa tilanteessa ryhmän jäsenten tiedot ja taidot ovat erilaisia keskenään. Jotta ryhmästä voi kehittyä tiimi, tarvitaan riittävästi aikaa. Lisäksi tiimillä tulee olla yhteinen tehtävä ja tavoite, johon jäsenet haluavat sitoutua. (Kopakkala 2005, 93.)

Jotta tiimi voi suoriutua tehtävästään on organisaation, jossa tiimi toimii, tarjottava riittävät resurssit tehtävän suorittamiseen. Hyvien puitteiden lisäksi vetäjän tulee rakentaa parasta mahdollista ryhmäkulttuuria. Tärkeintä tämän rakentamisessa on oman mallin antaminen. Vetäjällä tulee olla selkeä käsitys ryhmän tehtävästä ja tulevaisuudesta. Vetäjän on tärkeää myös jakaa

arvostusta ryhmäläisille ja auttaa heitä arvostamaan toisiaan. (Kopakkala 2005, 93.)

Mikäli ryhmässä ilmenee keskinäisiä erimielisyyksiä, on vetäjän vastuulla auttaa osallistujia ratkaisemaan erimielisyydet rakentavasti. Vetäjä edustaa ryhmäänsä myös ulospäin ja tarpeen tullen hänen täytyy olla valmis puolustamaan tiiminsä mainetta. Tällainen toiminta kehittää ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta ja jäsenten ylpeyttä siitä, että he saavat kuulua kyseiseen ryhmään. Ryhmäkulttuurin rakentaminen ei kuitenkaan ole vain vetäjän vastuulla, vaan ryhmän täytyy myös yhdessä tarkastella toimintatapojaan. Tiimin ohjaamisessa avainasemassa on vetäjän asenne. Hänkään ei tiedä kaikkia vastauksia, joten tärkeiden päätösten teosta vastaa koko tiimi. Tiimi ei voi menestyä ilman kaikkien jäsenten yhteispanosta. Tiimin vetäjän täytyy välttää sellaista toimintaa, joka saattaisi rajoittaa joidenkin jäsenten työpanosta. (Katzenbach & Smith 1994, 148; Kopakkala 2005, 93–94.)

5.3 Tiimityöskentely

Siirtyminen tiimissä työskentelemiseen voi usein olla monimutkainen muutosprosessi. Prosessi haastaa yleensä eniten sellaisia ihmisiä, jotka ovat aina työskennelleet yksin. Tiimityössä on tärkeää olla valmis oppimaan ja omaksumaan uusia taitoja ja tietoja. Omat asenteet ja arvot joutuvat monesti tarkistukseen, sillä tiimissä saattaa tulla esille paljonkin uusia näkökulmia. (Spiik 2007, 46.)

Tiimit rakennetaan liian usein pelkästään asioiden kannalta ja silloin unohdetaan kokonaan itse tiimissä työskentelevät ihmiset. Tiimille määrätään tietty nimi, sille annetaan vastuu-alue ja tavoitteet, sekä luetellaan pelisäännöt. Tiimiä määrätään ulkoapäin ja sitten kun työt pitäisi aloittaa, tiimin odotetaan yhtäkkiä toimivan täysin itseohjautuvasti. (Spiik 2007, 46.)

Teoreettisesti ajateltuna tämä on täysin oikea lähtökohta, mutta käytännössä tiimin työskentely alkaa vasta silloin, kun tiimin jäsenet omatoimisesti aloittavat uudenlaisen ajattelun ja keskustelun edellä mainituista asioista, sekä heidän työskentelytavoistaan. Tässä vaiheessa tiimi alkaa rakentua siinä työskentelevien ihmisten kannalta. Varsinaisesta tiimistä voidaan puhua vasta siinä vaiheessa, kun tiimi on itse sisäistänyt heidän vastuunsa, tehtävänsä, tavoitteensa ja pelisääntönsä, ja sovittanut ne yhteen yrityksen tarkoituksen ja päämäärän kanssa. (Spiik 2007, 46–47.)

Tiimissä työskennellessä tilanteet muuttuvat ja sen seurauksena myös tiimin tehtävät ja vastuu-alueet. Tiimi löytää järkevän ja motivoivan työskentelytavan yleensä parhaiten silloin, kun tiimissä on hyvä henki ja kaikki sen jäsenet tuovat avoimesti esiin ajatuksiaan. Tiimit kehittävät käyttäytymissääntöjä, jotka auttavat niitä pääsemään suoritustavoitteisiinsa ja päämääriinsä. (Katzenbach & Smith 1994, 140; Spiik 2007, 58.)

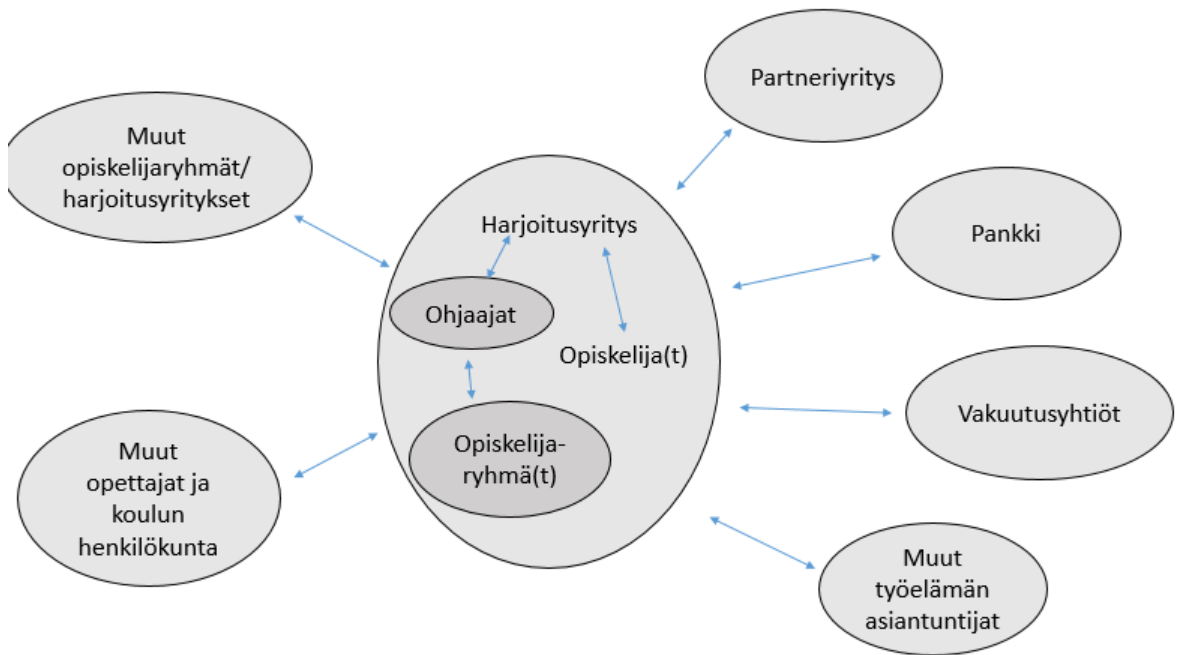
Alkuvaiheessa tärkeimmät säännöt koskevat keskustelua, osallistumista, luottamuksellisuutta, tulosten saavuttamisen tärkeyttä, rakentavia ristiriitoja ja työpanosta. Hyvässä tiimissä täytyy osata arvostaa erilaisuutta sekä hyödyntää erilaisten ihmisten ammattitaitoa. Parhaimmillaan tiimistä löytyy monenlaista osaamista, ennakkoluulotonta ajattelua, luovaa pohdiskelua sekä avointa keskustelua. Hyvä tiimi tarvitsee luonteeltaan erilaisia jäseniä. (Katzenbach & Smith 1994,140; Spiik 2007, 134.)

Tiimiin olisi hyvä kuulua sekä hallitsevia, että mukautua persoonia. Hallitsevilla persoonilla on taipumus vaikuttaa ympäristöönsä voimakkaammin, sillä heidän ajatustapansa on nopea ja he tekevät usein päätösehdotuksia ennen kuin muut. Mukautuvat persoonat tasapainottavat ryhmän työskentelyä ja he sopeutuvat ryhmän toimintaan helpommin. Mukautuvilla persoonilla on tapana harkita päätöstään tarkemmin, jonka vuoksi aikaa tarvitaan enemmän. Kumpikaan tapa ei ole toistaan huonompi, vaan hyvässä tiimissä nämä täydentävät toisiaan. (Spiik 2007, 134.)

Tiimityöskentelyssä on tärkeää, että jokainen hyväksyy sosiaalisen vastuunsa, sillä tiimissä ihmiset ovat toisistaan riippuvaisia. Tämän vastuun hyväksyminen merkitsee oman käyttäytymisensä ohjaamista ja kontrolloimista. Lisäksi tiimityöskentelyssä on tärkeää, että jokainen tiimin jäsen sitoutuu tiimin tehtävään ja tiimissä toimimiseen. Tehtävästä vastaaminen onkin tiimin tärkein tehtävä. Tiimi saavuttaa tehtävän kannalta paremman lopputuloksen, mikäli myös tiimin me-henki on hyvä. (Spiik 2007, 137, 141.)

5.4 Tiimiyritykset oppimisympäristönä

Tiimiyritys on opetusmenetelmä, jonka tarkoituksena on perehtyä yrityksen toimintaan ja sen pyörittämiseen yritysmaailmaa simuloivassa oppimisympäristössä (Kuvio 3). Opettajat ovat opiskelijoiden tukena tiimiyritysten perustamisessa ja yritystoiminnan pyörittämisessä. Yritykset käyvät kauppaa keskenään myymällä ja ostamalla toistensa tuotteita. Tiimiyritysten on tarkoitus toimia oikeiden yritysten kaltaisesti, mutta tavarat, palvelut ja raha eivät todellisuudessa vaihda omistajaa, vaikka kauppaa käydäänkin. Tällä tavalla toimiessaan opiskelijat saavat kokemusta yrityksen johtoon liittyvistä tehtävistä erilaisten aitojen työtilanteiden kautta. (Manninen ym. 2007, 106.)

Kuvio 3. Oppimisverkko tiimiyrittäjissä (Manninen ym. 2007, 107.)

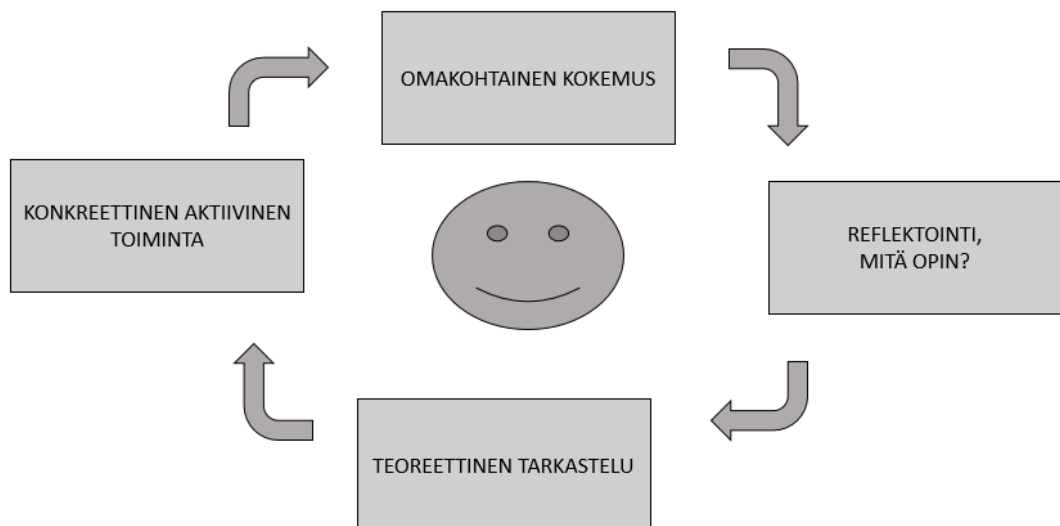
Opiskelu tiimiyrittäjissä tapahtuu erilaisten roolien kautta. Opiskelijoille jaetaan yrityksen toimintaan kuuluvia rooleja, kuten myynti- ja markkinointi, taloushallinto, kirjanpito ja toimitusjohtaja. Jotta opiskelijat saavat kokemusta ja oppia mahdollisimman paljon, rooleja vaihdetaan opiskelun aikana. Tiimiyrittäjät voivat hankkia taustayrittäjien oikeasta yritysmaailmasta. Taustayrittäjien on tarkoitus tuoda tiimiyrittäjistä lähemmäs käytännön elämää. Taustayrittäjästä huolimatta tiimiyrittäjissä työskentely ja opiskelu tapahtuvat fyysisesti oppilaitokseen rakennetussa oikean yrityksen kaltaisessa tilassa. (Manninen ym. 2007, 106.)

Tässä opetusmenetelmässä opettaja toimii enemmän konsultin ja ohjaajan roolissa, kuin perinteisessä opettajan tai luennoitsijan roolissa. Myös opettajien työkokemus ja yritys-elämän tuntemus korostuvat normaalia enemmän. Tämä luo opettajille uusia haasteita, sillä heidän tulee hallita hyvin laajasti yritys-elämän pulmia, sekä ratkaista käytännön ongelmia yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opettajilla täytyy olla tilannetajua, jotta he pystyvät arvioimaan millaista ohjausta opiskelijat tarvitsevat. (Manninen ym. 2007, 107.)

6 OPPIMISYMPÄRISTÖT

6.1 Opiskelu ja oppiminen oppimisympäristöissä

Nykyisessä oppimiskäsityksessä oppiminen nähdään prosessina, joka pyrkii todellisuuden ymmärtämiseen (Kuvio 4). Suurin merkitys on oppijan ja opittavan asian tai ilmiön välisellä vuorovaikutuksella, jolloin vuorovaikutuksen mahdollistavan oppimisympäristön merkitys korostuu. Tärkeintä on tiedon aktiivinen rakentaminen. Karkeasti määriteltynä opetuksen tehtävä on tarjota informaatiota opiskelijan ulottuville, sekä ohjata informaation omaksumista. (Manninen ym. 2007, 51–53.)

Kuvio 4. Oppimisen prosessiluonteisuus

Pahimmassa tapauksessa perinteinen luokkahuoneopetus voi perustua pelkän teorian välittämiseen ja muistamiseen. Tällöin oppiminen jää varsin alhaiselle tasolle. Erityisesti perinteisessä luokkahuoneopetuksessa on kritisoitu sitä, että siinä keskitytään pääasiassa pelkkään kirjallisuuden opettamiseen. Tällainen opetus tuottaa ns. liikkumatonta eli elotonta tietoa, jota opiskelijat voivat käyttää hyödykseen kokeissa, mutta he eivät pysty hyödyntämään tietoa todellisen elämän ongelmien ratkaisussa. (Manninen ym. 2007, 51–53.)

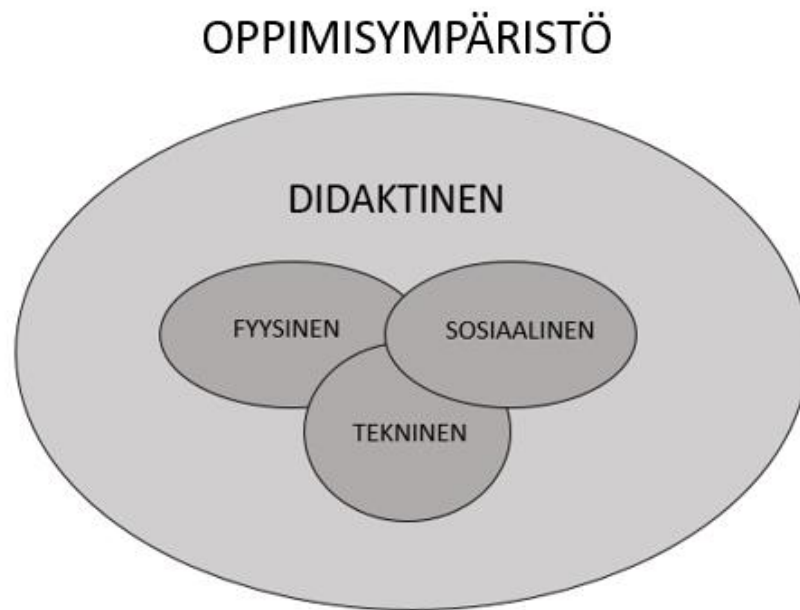
Oppimisympäristö-käsitteellä tarkoitetaan erilaisia suunniteltuja paikkoja, tiloja, yhteisöjä tai toimintatapoja, jotka tukevat ja edistävät oppimista. Oppimisympäristöksi voidaan katsoa yhtä hyvin perinteinen luokkatila, kuin ympäröivän yhteiskunnan erilaiset tilat ja paikat. Oppimisympäristön kannalta oleellista on se, että ympäristö muodostaa oppimista tukevan sosiaalisen yhteisön ja että sen käyttö on opetuksellisesti ja kasvatuksellisesti huolella suunniteltu. Suotuisat olosuhteet helpottavat luovuuden ja innovatiivisuuden kehittymistä. (Jyväskylän yliopisto 2014.)

Nykyään ollaan siirtymässä opettaja- ja luokkahuonekeskeisestä opetuksesta uusien oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. Perinteinen opetus on jäämässä taka-alalle, sillä tiedonhankkiminen on nykyään entistä helpompaa ja tietoa on saatavilla runsaasti. Oppiminen perustuukin entistä enemmän oikean tiedon löytämiseen, muokkaamiseen ja soveltamiseen. Kun kyse on käytännön taitojen oppimisesta, tärkeä tekijä on se, miten opitusta tiedosta saadaan taito. Teoriassa opitut tiedot muuttuvat taidoiksi parhaiten käytännön harjoittelulla. (Salakari 2009, 29–30.)

Oppimisympäristöä kuvaavia ominaisuuksia ovat muun muassa suunnitelmallisuus, sosiaalisuus, aktiivisuus ja monimuotoisuus. Oppimisympäristön sisältö ja toiminta on etukäteen suunniteltua ja siellä on useita käyttäjiä opiskelemassa samanaikaisesti. Opiskelijoiden on tarkoitus osallistua aktiivisesti opittavan sisällön tuottamiseen. (Jyväskylän yliopisto 2014.)

Kirjallisuudessa esiintyy myös laaja yhteisymmärrys siitä, että oppimisympäristöihin liittyy aina fyysinen, sosiaalinen, tekninen ja didaktinen ulottuvuus (Kuvio 5). Sosiaalisella ulottuvuudella tarkoitetaan ryhmän roolia, vuorovaikutusta, toisten kunnioittamista, yhteistyötä ja tyytyväisyyden ilmapiiriä. Fyysisellä ulottuvuudella tarkoitetaan esimerkiksi huonekalujen asettelua, valaistusta ja yleisesti fyysisen työympäristön merkitystä opiskelulle. Teknisellä ulottuvuudella tarkoitetaan erilaisia teknisten välineiden opetussovelluksia, joiden kriteerejä ovat välineiden helppokäyttöisyys, luotettavuus, edullisuus,

nopeus ja ihmisläheisyys. Didaktinen ilmapiiri tarkoittaa opetuksellista lähestymistapaa, jonka varaan opetus ja oppiminen on rakennettu. Kaikki ympäristöt pitävät sisällään kolme ensimmäistä ulottuvuutta, mutta vasta didaktinen ulottuvuus tekee ympäristöstä oppimisympäristön (Kuvio 5). (Manninen ym. 2007, 16.)

Kuvio 5. Neljä näkökulmaa oppimisympäristöihin

Didaktisella näkökulmalla pyritään rakentamaan oppimista käynnistäviä ärsykeitä, jotka edistävät oppimista parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä näkökulma jää valitettavan usein liian vähälle huomiolle, vaikka se on oppimisympäristöjen kannalta yksi tärkeimmistä asioista. Opettajan rooli oppimisympäristön kehittäjänä on todella merkityksellinen. Opettaja voi aloittaa oppimisympäristön kehittämisen omasta luokasta. Hän voi miettiä millainen didaktinen lähestymistapa soveltuu missäkin tapauksessa parhaiten, kuten millaiset oppimateriaalit tukevat oppimista, miten haastetaan opiskelija oppimaan ja miten tuetaan oppimista. Näkökulmassa on kyse opiskeluprosessin suunnittelusta ja sen tukemisesta erilaisilla oppimisympäristön elementeillä. (Manninen ym. 2007, 38–41.)

Oppimisympäristökäsite on viime aikoina levinnyt opetusalan yleiseen kielenkäyttöön. Tämä johtunee siitä, että uusista tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntävistä opetus- ja opiskelumenetelmistä on yleisesti käytetty nimitystä oppimisympäristö. Opiskelu ja oppiminen pitäisi toteuttaa mahdollisimman aidoissa olosuhteissa, jotta opittua on mahdollisuus myöhemmin soveltaa. Koulutuksessa voidaan rakentaa erilaisia harjoitusyrityksiä, joissa opiskelijat työskentelevät oikeasti. (Manninen ym. 2007, 40.)

6.2 Virtuaaliset oppimisympäristöt

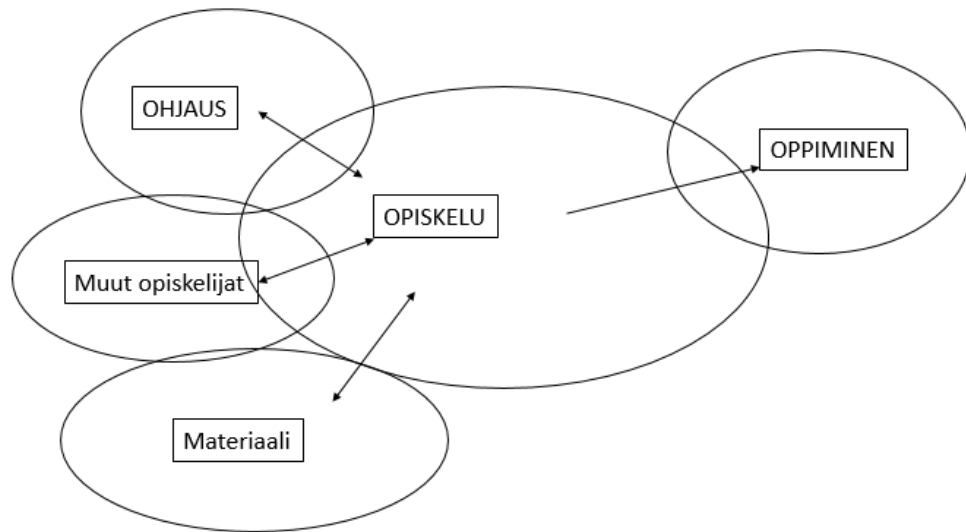
Arkikielessä virtuaalinen oppimisympäristö määritellään verkkosivustona, jossa käyttäjä voi etsiä erilaista informaatiota, hyödyntää erilaisia oppimateriaaleja, työstää erilaisia oppimistehtäviä ja palauttaa tai vastaanottaa tehtäviä ja tenttejä. Teoriassa virtuaalisesta oppimisympäristöstä puhutaan silloin, kun se rakennetaan tietoverkkoon ja kaikki materiaalit ja ohjeet ovat digitaalisessa muodossa. Sisältö koostuu pääsääntöisesti erilaisista medioista kuten kuvista, äänistä, tekstistä, linkeistä, keskustelualueista ja muista vuorovaikutuskanavista. Tällaiset oppimisympäristöt toteutetaan yleensä jonkin oppimisalustan avulla ja ne ovat www-selaimella käytettäviä ohjelmistoja. (Manninen ym. 2007, 79–80.)

Verkkopohjaisten oppimateriaalien ja ihmisten välisen vuorovaikutuksen hyödyntäminen on tärkeää, kun suunnitellaan virtuaalista oppimisympäristöä. Verkko-opetuksen suunnittelussa täytyy myös tarkasti miettiä lähiopetuksen ja verkko-opetuksen suhde. Verkkoa voidaan käyttää lähiopetuksen tukena tai opiskelu voi tapahtua kokonaan verkossa. Opetusta suunniteltaessa on hyvä miettiä minkä tasoinen verkkoratkaisu halutaan kehittää. (Manninen ym. 2007, 80.)

Verkkoratkaisuja on mahdollista toteuttaa eritasoisesti. Verkkoon voi esimerkiksi sijoittaa opetusta tukevaa lisämateriaalia, jolloin kyseessä on alkeellinen perustason ratkaisu, eräänlainen kalvopankki. Vaativimmat tasot muodostavat

jo kokonaisen opetuksen ja opiskelun tukiympäristön. Oikeastaan vasta vaativimmilla tasoilla on mielekästä puhua virtuaalisesta oppimisympäristöstä. (Manninen ym. 2007, 80.)

Parhaimmillaan virtuaaliset oppimisympäristöt mahdollistavat erilaisten oppimisen periaatteiden soveltamisen aivan uudella tavalla (Kuvio 6). Virtuaalisen oppimisympäristön käyttöön liittyy monia etuja, mutta myös haittoja. Oppimisympäristö mahdollistaa opiskelun ajasta ja paikasta riippumatta. Tämä tuo opiskelijalle ja opettajalle paljon uusia mahdollisuuksia sekä vapauksia. Varjopuolena on kuitenkin se, että tukea tarvitseva opiskelija voi olettaa, että opettaja on tavoitettavissa aina ja kaikkialla. Verkko-opetuksella ei kuitenkaan voida täysin korvata lähiopetusta, sillä esimerkiksi käytännön taitojen oppiminen vaatii useita toistoja ja käytännön harjoittelua. (Jyväskylän yliopisto 2014.)

Kuvio 6. Ohjaus, opiskelu ja oppiminen verkossa (Manninen ym. 2007, 81)

Lapin ammattikorkeakoulun liiketalouden alalla on käytössä useita erilaisia verkkoratkaisuja, jotka yhdessä muodostavat virtuaalisen oppimisympäristön. Näihin verkkoratkaisuihin kuuluvat Moodle, iLinc ja uusimpana tulokkaana Napalaakso, jonka toimintamenetelmissä hyödynnetään oikean tiedon löytämistä, teorian omaksumista ja sen soveltamista oikeisiin käytännön

harjoituksiin. Napalaakso on eräänlainen yrityspeli, joka simuloi Rovaniemen ja Kemi-Tornion liiketoimintaympäristöä. Tämän avulla opiskelijoiden oppiminen perustuu sekä tietojen, että taitojen hyödyntämiseen. Faktojen lisäksi opiskelijat oppivat toimimaan käytännössä. (Salakari 2009, 30.)

6.3 Simulaatioiden ja pelien hyödyntäminen oppimisympäristöissä

Simulaatiolla tarkoitetaan jonkin todellisen tilanteen, välineen tai systeemin sekä siihen liittyvien syy-seuraussuhteiden todenmukaista jäljittelyä. Yleensä simulaatio perustuu faktoihin ja on tavoitteiltaan rationaalinen, mutta siihen liittyvät läheisesti myös tunteet ja elämyksellisyys. Usein simulaatio on tietokoneella toteutettu ääntä ja kuvaa hyödyntävä ohjelma, jolla pystytään jäljittelemään kuvattavaa ilmiötä mahdollisimman todenmukaisesti. (Manninen ym. 2007, 81–82.)

Simulaatiot oppimisympäristöinä antavat mahdollisuuden harjoitella käytännössä tarvittavia taitoja mahdollisimman aidontuntuisesti. Simulaatiot toimivat ajattelun työvälineinä, mutta myös luonnollisena tapana oppia. Ne tarjoavat mahdollisuuden palata leikin maailmaan, jossa kokeileminen, pohtiminen, epäonnistuminen ja uudelleen yrittäminen ovat keskeisimpiä toimintamalleja. (Manninen ym. 2007, 82.)

Simulaatioympäristöjen avulla opitaan ennen kaikkea käytännön päätöksentekoa ja toimintaa. Tällaiset ympäristöt mahdollistavat aidon käytännön tekemisen, joka ennen oli mahdollista oppia vain oikeassa työelämän tilanteessa. Esimerkiksi ennen oppilas pystyi harjoittelemaan ostamista ja myymistä vain työelämässä, mutta Napalaakson avulla opiskelija voi tehdä käytännön harjoituksia koululla. Tavoitteena on, että harjoitusten jälkeen osattaisiin toimia oikealla tavalla työelämässä, eli siirtää teoriassa opitut tiedot käytäntöön. Siirtovaikutuksella tarkoitetaan sitä kuinka hyvin simulaatioolosuhteissa opitut taidot voidaan siirtää aitoon ympäristöön. (Salakari 2009, 60.)

Simulaatioympäristön tavoitteena on luoda oppimisolosuhteet niin, että siirtovaikutus olisi mahdollisimman suuri. Kokeileminen, yritys ja erehdys ovat mahdollisia Napalaaksossa oppimisessa, sillä opiskelijat voivat tehdä vääriäkin päätöksiä, jotka johtavat ei toivottuun tulokseen. Tällöin opiskelijat huomaavat, että heidän tulisi toimia toisella tavalla päästäkseen haluttuun lopputulokseen. Napalaaksossa asioita voidaan toistaa niin kauan, että opiskelijat oppivat oikean toimintamallin. (Salakari 2009, 60–61.)

Napalaakson opetuskäytön etuja on, että siellä voidaan oppia turvallisesti ottamatta todellisia riskejä. Lisäksi ympäristössä voidaan harjoitella vaarallisia tilanteita, jotka eivät aidossa toimintaympäristössä tulisi kysymykseenkään. Opiskelu virtuaalisessa ympäristössä on tehokasta, sillä oppimistehtävät voidaan luoda opiskelijoiden osaamistason mukaan. Tekemällä oppiminen on motivoivaa ja tarvittaessa voidaan keskittyä osatehtävien opiskeluun, kuten esimerkiksi taloushallintoon tai markkinointiin. Nyky-yhteiskunnassa vaaditaan nopeaa päätöksentekoa, kriittistä ajattelua ja luovuutta. Näiden taitojen oppiminen perinteisen opetuksen avulla on hankalaa. (Salakari 2009, 61–62, 85.)

Yleisesti pelit ja pelaaminen liitetään aina viihteellisyyteen ja vapaa-aikaan, vaikka pelejä voidaan hyvin käyttää myös oppimisen ja opetuksen tukena. Pelaajat käyttävät pelaamisen ohella paljon aikaa myös sääntöjen oppimiseen ja pelissä tarvittavien tietojen ja taitojen oppimiseen. Parhaimmillaan hyvä peliympäristö voikin täyttää hyvän oppimisympäristön kriteerit. Pelejä voi käyttää opetuksen tukena niin lapsille kuin aikuisillekin, sillä esimerkiksi monissa yrityksissä johtamiskoulutuksen tukena käytetään erilaisia yritys- ja organisaatiopelejä. Kun pelejä käytetään osana opetusta, tulee kiinnittää huomiota siihen, että peli ei pelkästään ole hauskaa katseltavaa, vaan että se on aidosti tavoitteellista toimintaa ja oppimista tukeva ympäristö. (Manninen ym. 2007, 82–83.)

Oppimispelin tehtävien tulee olla tarpeeksi haasteellisia, mutta silti opiskelijalla täytyy olla tarpeeksi aikaa ajatella ja prosessoida annettua tehtävää ja

ongelmaa. Erilaiset strategiapelit ja hallintasimulaatiot mahdollistavat luotettavan peliympäristön luomisen niin, että opiskelija voi ratkoa oikeita tosielämän ongelmia, joihin hän saattaa tulevaisuudessa työpaikallaan törmätä. Tätä kautta opiskelijoiden yhteisöllinen tiedon tuottaminen sekä ongelmanratkaisutaidot kehittyvät. Napalaaksossa yhdistyvät simulaatio- ja peliympäristö, siksi sitä voidaanakin kutsua eräänlaiseksi yrityspeliksi. (Manninen ym. 2007, 82–83.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Tutkimusongelman määrittely

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, miten Napalaakson käyttöönotto ja opiskelijoiden ohjaus toteutuvat opiskelijoiden näkökulmasta. Selvitämme, miten nämä asiat toteutetaan tällä hetkellä ja miten opiskelijat haluaisivat ne toteutettavan. Tutkimalla näitä asioita pyrimme löytämään kehityskohteita, sekä asioita jotka käyttöönotossa ja opiskelijoiden ohjauksessa toimivat sellaisenaan. Tutkimus on rajattu koskemaan ainoastaan opiskelijoiden kokemuksia ja odotuksia.

Syksyllä 2014 aloittavat liiketalouden opiskelijat ovat ensimmäinen ryhmä, jotka aloittavat opintonsa uudella opetusmenetelmällä virtuaalisessa oppimisympäristössä, Napalaaksossa. Näin ollen tutkimuksen kohderyhmänä ovat Lapin ammattikorkeakoulun liiketalouden ensimmäisen vuoden opiskelijat. Olemme rajanneet tutkimuksen ulkopuolelle Kemi-Tornion liiketalouden opiskelijat, sillä aikataulun puitteissa ei ollut mahdollista suorittaa laajempaa tutkimusta.

Lähdemme selvittämään käyttöönoton toimivuutta kartoittamalla Napalaakso-ohjelman -, oppimisympäristön -, opetusmenetelmän -, opetuksen - ja tiimityöskentelyn toimivuutta. Lisäksi haluamme selvittää millaiseksi opiskelijat kokevat saamansa ohjauksen uuteen oppimisympäristöön ja opetusmenetelmään. Uudella opetusmenetelmällä tarkoitamme perinteisten luentojen ja yritystuntien yhdistämistä.

Olemme määritelleet, että tutkimus on onnistunut, mikäli saamme selville mitkä asiat Napalaakson käyttöönotossa ja opiskelijoiden ohjauksessa toimivat nykyisessä muodossaan ja mitkä ovat mahdollisia kehityskohteita. Keräämme aineiston havainnointi- ja haastattelumenetelmillä. Opiskelijat on jaettu kuuteen eri tiimiyritykseen. Suoritamme havainnoinnit sattumanvaraisesti eri tiimiyritysten tunneilla. Haastattelemme jokaisesta tiimiyrityksestä yhtä

opiskelijaa. Haastateltavat valitaan arpomalla, jotta jokaisella perusjoukon jäsenellä on yhtä suuri todennäköisyys joutua mukaan tutkimukseen. Tätä kutsutaan satunnaisnäytteeksi.

7.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutetaan laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tällaisessa tutkimuksessa keskitytään numeeristen arvioiden sijaan ihmisten mielipiteisiin, niiden taustalla oleviin syihin ja seurauksiin. Laadullisella tutkimuksella pyritään hakemaan vastausta kysymyksiin mitä, miksi ja kuinka. Luonteeltaan laadullinen tutkimus on kuvailevaa, diagnosoivaa, arvioivaa ja luovaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tiedonkeruu tapahtuu yleensä kasvotusten joko keskusteluina tai haastatteluina. (Taloustutkimus 2014.)

Valitsimme työmme tutkimusmenetelmiksi sekä havainnoinnin, että haastattelun, sillä halusimme saada tietoa tutkittavista kohteista mahdollisimman kattavasti. Koemme, että nämä kaksi tutkimusmenetelmää tukevat hyvin toisiaan, sillä havainnoinnin ja haastattelun avulla saamme selville käyttäytyvätkö ihmiset kuten he sanovat käyttäytyvänsä. Lisäksi kahta eri menetelmää käyttämällä saamme esiin laajempia näkökulmia ja pystymme lisäämään tutkimuksen luotettavuutta. Havainnointi suoritetaan ennen haastatteluja, jotta voimme hyödyntää havainnoinnista saatuja tietoja haastatteluissa. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 38; Taloustutkimus 2014.)

Havainnointimenetelmänä käytämme tarkkailevaa havainnointia. Se tarkoittaa kohteen ulkopuolista havainnointia eli sitä, että tutkija ei osallistu tutkimuskohteensa toimintaan, vaan hän asettuu ulkopuoliseksi tarkkailijaksi (Vilkkä.2007, 43). Havainnointi antaa välitöntä ja todellista tietoa yksilöiden, ryhmien tai organisaatioiden toiminnasta ja käyttäytymisestä. Havainnoinnin avulla päästään tutkimaan luonnollista ympäristöä. Voidaankin sanoa että, havainnointi on todellisen maailman ja elämän tutkimista. Tämän vuoksi se sopii

hyvin kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmäksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 208.)

Toisena tutkimusmenetelmänä käytämme puolistrukturoitua haastattelua eli teemahaastattelua. Sille on tyypillistä, että haastattelun teema-alueet ovat etukäteen tiedossa, mutta kysymysten tarkkaa muotoa ja järjestystä ei ole ennalta määritelty (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 203). Teemahaastattelu-menetelmän etu on, että kerättävä aineisto muodostuu aidosti haastateltavan henkilön kokemuksista. Haastattelijan ennalta suunnittelemat ja määrittelemät vastausvaihtoehdot eivät rajaa kerättävää aineistoa, vaan haastattelijan ennalta valitsemat teemat määräävät haastattelun kulun. Avoimet kysymykset antavat opiskelijoille mahdollisuuden kertoa vapaasti omia mielipiteitään ja kokemuksiaan. (Stat 2014.)

Muodostimme haastattelun teemat opinnäytetyön tutkimusongelmasta. Pilkoimme tutkimusongelman useampiin alaongelmiin, joiden pohjalta muodostimme opinnäytetyön rungon. Tästä muodostui samalla haastatteluiden teemat. Haastattelun teemoiksi valittiin Napalaakson ohjelman -, opetusmenetelmän -, oppimisympäristön -, opetuksen -, ja ohjauksen toimivuus. Liitteestä 1 selviää teemojen sisällöt.

7.3 Tutkimustulokset

Tutkimuksen toteutus eteni kaksivaiheisesti. Ensin suoritimme tarkkailevaa havainnointia tiimiyritysten oppitunneilla. Osallistuimme kahdelle yritystunnille ja yhteen PBL-tutoriaaliin. Oppituntien aikana kiersimme eri ryhmissä ja teimme muistiinpanoja havainnoistamme. Kiinnitimme huomiota erityisesti opiskelijoiden käyttäytymiseen, oppimisympäristöön, tiloihin sekä käytettyyn opetusmenetelmään. Havainnoinnista saadut tiedot auttoivat meitä teemahaastattelun suunnittelussa. Muodostimme opinnäytetyön rungon ennen havainnointien suorittamista. Havainnointien jälkeen huomasimme tarpeelliseksi

lisätä vielä tiimityöskentelyn yhdeksi teemaksi haastatteluun, sekä opinnäytetyön runkoon.

Suoritimme haastattelut valitsemiemme teemojen pohjalta. Jokainen teema on jaoteltu vielä alakysymyksiin, joihin halusimme haastattelujen avulla saada vastauksia. Haastatteluissa toinen toimi haastattelijana ja toinen meistä havainnoi ja teki samalla muistiinpanoja. Haastattelut suoritettiin Napalaakson tiloissa. Kaikki haastattelut myös nauhoitettiin litterointia varten. Litteroinnin jälkeen vastaukset jaettiin teemoittain. Esitämme tutkimustulokset koottuna teema-alueittain. Tulosten pohjalta esitämme tutkimuksen johtopäätökset.

7.3.1 Napalaakson ohjelman toimivuus

Tämän teeman avulla halusimme alun perin saada selville millainen toiminnanohjausjärjestelmä eli Napalaakso-ohjelma opiskelijoilla on käytössään ja millaiseksi he kokevat sen toimivuuden. Opinnäytetyön edetessä meille selvisi, että opiskelijat ottavat ohjelman käyttöön vasta sen jälkeen kun tämä opinnäytetyö on tehty. Näin ollen haastattelutilanteessa heillä ei ollut vielä kokemuksia ohjelman toimivuudesta. Tämän vuoksi pystyimme kartoittamaan ainoastaan opiskelijoiden odotuksia.

Suurin osa vastaajista odotti ohjelmalta selkeyttä, käytännöllisyyttä ja yksinkertaisuutta. Näillä asioilla opiskelijat tarkoittivat esimerkiksi sitä, että toiminnot on jaoteltu selkeästi valikkojen taakse eikä kaikki informaatio ole heti esillä etusivulla. Kuitenkin puolet vastaajista kertoi, että heillä ei ole minkäänlaista käsitystä siitä, millainen ohjelma tulee olemaan. Opiskelijoiden tiedot ohjelmasta olivat vielä tässä vaiheessa erittäin vähäiset. Lähes kaikki kertoivat, että heille järjestetään lähiaikoina pupesoft-koulutus, jossa he saavat lisää tietoa ohjelmasta ja sen toimivuudesta. Lisäksi yksi vastaajista, mainitsi että opettajienkin tiedot ja taidot ovat tässä vaiheessa vielä hieman epäselviä. Koska opiskelijoilla ei ollut kokemusta ohjelman käytöstä, he eivät osanneet kertoa toiveita ulkoasusta.

”selkeä ulkosasu”

”että se ois jotenki käytännöllinen”

”että ei heti silmille hypi kaikki ku sen ohjelman avaa”

7.3.2 Opetusmenetelmän toimivuus

Tämän teeman tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia ja odotuksia opiskelijoilla on käytetyistä opetusmenetelmistä ja opiskeluprosessista. Haastatteluissa keskustelimme myös miten työelämälähtöisyys ilmenee Napalaakson toiminnassa ja millaista työelämälähtöistä toimintaa opiskelijat haluaisivat mukaan toimintaan. Opetusmenetelmän toimivuudella haimme vastauksia siihen, millaiseksi opiskelijat kokevat yritystuntien ja luentojen yhdistelmän sekä PBL-syklit.

Kaksi opiskelijaa oli sitä mieltä, että haluaisi mieluummin opiskella perinteisellä tyyllillä, eli käydä luennoilla ja suorittaa yksilötentin. Muut vastaajat kokivat nykyisen opiskelumenetelmän toimivaksi. Erityisen tyytyväisiä opiskelijat olivat yritystuntien ja luentojen yhdistelmään. Tässä menetelmässä he oppivat työskentelemään ryhmässä, opiskelu on vaihtelevaa, mieleenpainuvaa ja käytännönläheistä. Lisäksi he oppivat itse hakemaan tietoa ja pääsevät tutustumaan toisiinsa. Yksi vastaajista painotti sitä, että tällainen opiskelumenetelmä antaa hyvät valmiudet oman yrityksen perustamiseen.

Kokonaisuutena opiskelijat kokivat tämän opetusmenetelmän hyväksi kombinaatioksi, sillä se on työelämälähtöisempi kuin perinteinen opiskelutyyli. Kaikista haastateltavista kolme oli sitä mieltä, että he luopuisivat mieluiten PBL -menetelmästä, sillä he kokivat että luennot ja yritystunnit riittävät. Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että nykyistä opetusmenetelmää tulisi

vielä hioa, jotta se olisi erinomainen. Emme kuitenkaan saaneet opiskelijoilta konkreettisia ehdotuksia siihen, millaisia toimenpiteitä pitäisi tehdä.

Kun keskustelimme opiskelijoiden kanssa siitä, miten työelämälähtöisyys ilmenee Napalaakson toiminnassa, saimme selville, että se ei vielä konkreettisesti näy opinnoissa. Opiskelijoiden tiedot työelämälähtöisyydestä vaihtelivat. Puolet vastaajista kertoi, että yritys-elämä tullaan ottamaan mukaan toimintaan, mutta heillä ei ollut tarkempaa tietoa miten se tullaan toteuttamaan. Toisella puoliskolla ei ollut minkäänlaista tietoa siitä, miten työelämälähtöisyys opinnoissa ilmenee.

Selvitimme millaisia toiveita opiskelijoilla on työelämälähtöisyyden toteuttamisesta. Kahdella vastaajalla ei ollut mitään ideoita siihen, miten sitä voitaisiin jatkossa toteuttaa. Muista vastauksista nousi esille erityisesti mentoriyrityksen hankkiminen mukaan tiimiyrityksen toimintaan sekä oikeille yrityksille toteutettavat projektit. Yksi vastaajista ehdotti, että yrityksille tehtäviä projekteja voitaisiin toteuttaa esimerkiksi markkinointikampanjoina ja erilaisina taloushallinnon toimeksiantoina. Mentoriyritys koettiin tärkeäksi, jotta opiskelusta saataisiin vieläkin mielenkiintoisempaa, käytännönläheisempää ja todentuntuisempaa. Lisäksi yksi opiskelija mainitsi, että oikea yritys voisi toimia neuvonantajana tiimiyrityksille.

”näistä napalaakso jutuista saa ihan hyvät valmiudet tuohon niinku yrityksen perustamiseen”

”minusta ihan hyvä semmonen kombinaatio”

”onhan se enemmän kuitenkin työelämälähtöstä ku että oltais siellä luennoilla”

”ite tykkään enemmän luento ja tentti yhdistelmästä”

7.3.3 Oppimisympäristön toimivuus

Napalaakson toimintaa varten opiskelijoille on otettu käyttöön kolme Napalaakso-luokkaa, joissa he voivat työstää tiimiyityksiään. Luokat sijaitsevat Lapin ammattikorkeakoulun C-talon toisessa kerroksessa. Kaikista luokista löytyy noin kymmenen hengen pöytäryhmät ja luokkiin on hankittu viisi tietokonetta opiskelijoiden käyttöön. Oppimisympäristön toimivuudella selvitimme, mitä mieltä opiskelijat ovat käytössä olevista tiloista ja laitteista, sekä miten he kehittäisivät oppimisympäristöään paremmaksi.

Haastateltavista opiskelijoista kaikki olivat sitä mieltä, että nykyiset tilat ovat hyvät ja toimivat. Yleisesti ottaen tilat koettiin hieman pieniksi, mutta opiskelijat eivät pitäneet sitä välttämättä huonona asiana. Opiskelijoiden ryhmätkin ovat pieniä, joten pienemmät tilat koettiin riittäviksi. Kun keskustelimme tarkemmin tilojen ja laitteiden toimivuudesta saimme kuitenkin selville, että tietokoneista on hieman pulaa ja tiloja ei koettu tarpeeksi innovatiivisiksi. Opiskelijat mainitsivat, että monet heistä tuovat yritystunneille mukanaan omat koneet, sillä muuten koneita ei riitä kaikille. Lisäksi koululle kaivattiin lisää atk-luokkia. Opiskelijat kehittäisivät oppimisympäristöä lisäämällä luokkiin videotykit sekä hankkimalla lisää tietokoneita. Videotykki koettiin tärkeäksi, jotta he voisivat heijastaa taululle ryhmätöitään, näin ryhmätyöskentely olisi tehokkaampaa.

”meillähän on ihan tosi hyvät tilat”

”me ollaan aika paljon tuotu omia koneita”

”ei hirveästi synnytä sillai semmosta innovaatiota”

7.3.4 Opetuksen toimivuus

Halusimme selvittää opetuksen toimivuutta haastatteleamalla opiskelijoita opettajien asiantuntevuudesta, vuorovaikutustaidoista sekä oppimateriaaleista. Haastateltavien mielestä opettajat ovat asiantuntevia ja ammattitaitoisia. Eritoten opiskelijat kehuivat kokemuksen ja esimerkkien käyttöä opetuksessa.

Nämä auttavat opiskelijoita sisäistämään asiat paremmin. Opiskelijat sanoivat, että opettajilta saa tarvittaessa apua, kun itse kysyy. Opettajien vuorovaikutustaidot koettiin hyviksi ja opettajat osasivat ottaa ryhmän haltuun. Tällä opiskelijat tarkoittivat sitä, että opettajat saavat opiskelijat luennoilla mukaan keskusteluun. Oppimateriaaleissa opiskelijat suosivat verkkomateriaaleja ja kokivat erityisesti Moodlen ja Google Driven käytön helpottavan opiskelua. Kirjojen käyttöä ei koettu niin mieluisaksi huonon saatavuuden ja mukana kuljettamisen vuoksi.

Opiskelijat kokivat, että tiimeissä on erilaisia toimintatapoja. Opiskeltavat asiat ja painotukset olivat erilaisia eri tiimeissä. Tämän vuoksi opiskelu ei ollut kaikille samanlaista. Hieman epäselvyyksiä koettiin aikatauluissa, sillä opiskelijat eivät tieneet miten tiimiyritysten toiminta vuoden aikana etenee. Yksi opiskelija koki, että luennoitsijoiden opetustyyleissä on eroja. Hän kertoi, että suurin ero oli diaesitysten laadussa. Toisilla opettajilla diat sisälsivät hyvin paljon asiaa ja toisilla niihin oli kerätty vain pääkohdat. Suurin osa vastaajista koki, että opettajat kannustavat opiskelijoita tarpeeksi. Ainoastaan yksi opiskelija oli sitä mieltä, että kannustusta saisi olla vieläkin enemmän. Kannustamisella opiskelijat tarkoittivat sitä, kuinka paljon opettajat aktivoivat kaikkia osallistumaan tiimityöskentelyyn.

”eri opettaja painottaa eri asiaa koska ne on eri alan opettaja”

”jokasella on oma ala mistä ne tietää parhaiten nuo opettajat”

”ne ihan asiantuntevia on, ehkä tässä napalaaksossa ittessään vois se ohjaus olla pikkasen tarkempaa, siinä on ollu mun mielestä silleen että on jääny asioita epäselväksi”

”kyllä se ehkä ois parempi jos ois enemmän verkossa”

7.3.5 Opiskelijoiden ohjaaminen

Napalaakso on kokonaisuudessaan uusi liiketalouden opetusmenetelmä ja oppimisympäristö. Tämän vuoksi koimme tärkeäksi selvittää, miten opiskelijoita ohjattiin uuden opetusmenetelmän ja oppimisympäristön käyttöönotossa. Kartoitimme kokivatko opiskelijat saaneensa tarpeeksi ohjausta uuteen menetelmään ja opintojensa alkuun. Heillä oli myös mahdollisuus kertoa kehitysehdotuksia, mikäli he kokivat ohjauksen puutteelliseksi.

Haastateltavista opiskelijoista kaikki kertoivat, että heillä oli opintojen alussa yhteinen ohjaustunti Napalaaksosta. Tämä koettiin myönteisenä asiana. Tuli myös ilmi, että opintojen ensimmäiset viikot kuluivat tiloihin ja oppimisalustoihin tutustuessa. Positiivista oli myös se, että tietoa tuli opintojen edetessä pikkuhiljaa lisää, eikä kaikkea informaatiota tarvinnut sisäistää kerralla. Vastauksista ilmeni, että opettajatkin ovat uudessa tilanteessa ja oppivat yhdessä opiskelijoiden kanssa uuden oppimisympäristön ja opetusmenetelmän käyttöä. Tähän opiskelijat suhtautuivat neutraalisti. Sitä ei koettu erityisen hyvänä tai huonona asiana.

Vaikka opintojen alussa järjestettiin ohjaustunti Napalaakson toiminnasta, osa opiskelijoista olisi silti kaivannut enemmän käytännön ohjausta. Tällä opiskelijat tarkoittivat, että he olisivat halunneet tietää tarkemmin, miten Napalaakson toiminta käytännössä toteutetaan. Heille oli epäselvää, onko Napalaakso konkreettinen vai kuvitteellinen paikka, toimiiko Napalaakso yhdessä Tampereen Kykylaakson kanssa ja mikä on Napalaakson maantieteellinen sijainti. Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että olisi helpottanut opiskelua, jos opettajat olisivat tienneet enemmän Napalaakson toiminnasta.

”olihan se alussa vähän silleen epäselvää että miten silleen käytännössä lähtee toimimaan”

”tietoa on tullu lisää matkanvarrella ja aina yritystunneille otetaan yks askel lähemmäs”

7.3.6 Tiimityöskentely

Tiivis tiimityöskentely kuuluu olennaisena osana uuteen opetusmenetelmään. Ensimmäisen vuoden liiketalouden opiskelijat ovat perustaneet tiimiryityksiä, joissa he tulevat työskentelemään koko ensimmäisen vuoden. Tämän vuoksi selvitimme haastatteluissa, miten opiskelijat kokevat tiimityöskentelyn opiskelumuotona. Lisäksi halusimme tietää, miten tehtävät jakautuvat tiimeissä.

Mielipiteet jakoutuivat niin, että neljä vastaajaa koki tiimityöskentelyn hyväksi opiskelumuodoksi, sillä se valmentaa työelämään. Kaksi vastaajaa olisi mieluummin opiskellut pelkästään luentomuotoisesti. Kuitenkin toinen heistä näki tiimityöskentelyssä positiivisena sen, että se valmentaa opiskelijoita työelämään. Muita tiimityöskentelyn hyviä puolia olivat yhdessä tekeminen ja opiskelutovereihin tutustuminen. Tiimityöskentelyn avulla opiskelijat pääsevät tekemään asioita käytännössä. Näin ollen he eivät ole ainoastaan luennoilla opetetun teorian varassa. Tiimityöskentely koettiin hyväksi lisäksi luentojen rinnalle.

Vaikka tiimityöskentely koettiin pääsääntöisesti myönteisenä opiskelumuotona, niin lähes kaikki vastaajat kokivat, että tiimeissä on myös vapaamatkustajia. Työtehtävät eivät jakaudu tasan, vaan osa joutuu saman arvosanan eteen tekemään enemmän töitä. Yksi opiskelija mainitsikin, että ryhmän yhteisestä arvosanasta pitäisi luopua ja antaa jokaiselle yksilöarvosana. Opiskelijat kokivat, että vapaamatkustajia ei ole helppo pudottaa pois ryhmästä, sillä tämä aiheuttaisi sen, että loput ryhmästä joutuisivat tekemään suuremman työmäärän.

”minä tykkään paremmin tämmöisestä menettelystä että on luento ja tiimityöskentelyä, siinä tulee se ettei yksistään ole niiden opettajan opetuskalvojen varassa”

”työpaikallahan tulee toimia sitte ryhmissä, että kyllä se siihen auttaa.”

7.4 Tutkimuksen johtopäätökset

Opinnäytetyömme päätavoitteena oli selvittää, miten Napalaakson käyttöönotto ja opiskelijoiden ohjaaminen toteutuivat opiskelijoiden näkökulmasta. Selvitimme, miten käyttöönotto ja ohjaaminen toteutettiin ja miten opiskelijat olisivat halunneet ne toteutettavan. Tutkimalla näitä asioita halusimme löytää kehityskohteita, sekä asioita jotka käyttöönotossa ja ohjaamisessa toimivat tällä hetkellä. Tutkimus rajattiin koskemaan ainoastaan Lapin ammattikorkeakoulun Rovaniemen kampuksen ensimmäisen vuoden liiketalouden opiskelijoita. Tutkimus toteutettiin tarkkailevalla havainnoinnilla ja teemahaastatteluilla.

Tutkimus oli onnistunut, sillä se antoi vastauksen asettamaamme tutkimusongelmaan. Kokonaisuutena opiskelijat olivat tyytyväisiä uuden opetusmenetelmän käyttöönottoon ja saamaansa ohjaukseen. Joitakin ongelmia ja kehityskohteita nousi kuitenkin esiin. Suurimmat kehityskohteet liittyivät asioiden erilaiseen painotukseen tiimeissä, ohjauksen käytännönläheisyyteen ja työelämälähtöisyyteen.

Jatkossa voisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, että ohjaavan opettajan ammattialasta riippumatta, tiimeissä käsiteltäisiin asioita samanlaisilla painotuksilla. Tällöin kaikki oppisivat samat asiat riippumatta tiimistä tai ohjaavasta opettajasta. Ohjauksen käytännönläheisyys saatettiin kokea hieman puutteelliseksi, sillä Napalaakson opettajillakaan ei vielä ole käytännön kokemusta tulevasta toiminnasta. Heillä on kuitenkin paljon teoretietoa, jonka he ovat jakaneet opiskelijoille. Ensi syksynä aloittavien liiketalouden opiskelijoiden kohdalla tilanne on varmasti erilainen, kun ohjaamisessa voidaan hyödyntää kertyneitä kokemuksia.

Opiskelijoille oli vielä epäselvää, miten työelämälähtöisyys liitetään Napalaakson toimintaan ja milloin se tullaan toteuttamaan. Oikeiden yritysten

mukaan ottaminen tekisi toiminnasta entistäkin käytännönläheisempää ja motivoivaa. Olisi tärkeää, että opiskelijoille olisi alusta asti selvää, miten työelämälähtöisyyttä tullaan Napalaaksossa toteuttamaan.

Mielestämme käytännön ohjauksen puutteellisuus korjaantuu kokemuksen kautta. Työelämän mukaan ottamisen olisi voinut suunnitella etukäteen, niin epätietoisuudelta olisi voitu välttyä. Tiimejä ohjaavien opettajien yhteisiin toimintatapoihin olisi voitu kiinnittää vielä enemmän huomiota, jotta opetettavat asiat olisivat samanlaisia tiimistä riippumatta. Tutkimuksessa kuitenkin selvitettiin ainoastaan opiskelijoiden kokemuksia. Joten voi olla, että ohjaavat opettajat ovat sopineet yhteiset toimintatavat ja yrityselämän mukaan ottamisesta tarkastikin, mutta se ei ole välittynyt opiskelijoille.

Vaikka tutkimuksessa nousi esille muutamia ongelmakohtia, niin uuden oppimisympäristön ja opetusmenetelmän pääidea toimii hyvin. Siinä yhdistyvät tehokkaasti teoria ja sen soveltaminen käytäntöön. Nykyään työelämässä tarvitaan entistä enemmän tiimityöskentelytaitoja. Tämä opetusmenetelmä valmentaa opiskelijoita työelämään entistä paremmin. Tämän vuoksi myös opiskelijat kokivat uuden opetusmenetelmän toimivaksi.

Napalaaksossa opiskelijat pääsevät harjoittelemaan yrittäjyyttä, perustamalla tiimiyrityksiä. Ensimmäisen vuoden aikana he pyörittävät perustamaansa yritystä ja vaihtavat rooleja yrityksen sisällä. Tämän avulla kaikki pääsevät kokeilemaan erilaisia työtehtäviä käytännössä. Se helpottaa suuntautumismvaihtoehdon valintaa, sillä työtehtävien kierrättämisen kautta opiskelijoille selviää, mitä taloushallinto ja markkinointi pitävät sisällään. Uskomme, että tämä vähentää väärin alavalintojen määrää.

Liiketalouden koulutusohjelmassa painotetaan yrittäjyyttä. Napalaakso kannustaa opiskelijoita yrittäjyyteen uudella tavalla. Käytännön työskentely voi poistaa yrittäjyyteen liittyviä ennakkoluuloja ja madaltaa kynnystä oman yrityksen perustamiseen. Tämä nousi esille myös tutkimustuloksissa.

Myönteinen suhtautuminen yrittäjyyteen on varmasti positiivinen asia koko koulutusohjelman kannalta.

Tutkimuksella onnistuttiin mittaamaan, niitä asioita joita oli tarkoituskin mitata. Näin ollen tutkimusta voidaan pitää validina. Emme voi olla täysin varmoja siitä, uskalsivatko opiskelijat vastata kysymyksiin täysin avoimesti. Pyrimme lisäämään tulosten luotettavuutta kertomalla opiskelijoille, että vastaukset käsitellään nimettömänä eikä niitä anneta sellaisenaan kenenkään ulkopuolisen käyttöön. Haastattelutilanteissa vältimme johdattelevaa keskustelua, jotta omat mielipiteemme eivät näkyisi vastauksissa.

Havainnoiteja tehdessämme huomasimme, että omat ennakkokäsityksemme vaikuttivat helposti tuloksiin. Tämän vuoksi käytimme havainnoinneista saatuja tietoja ainoastaan haastattelun teemojen muokkaamiseen. Huomasimme, että tiimityöskentely täytyy lisätä yhdeksi teemaksi haastattelurunkoon. Koska olemme itsekkin liiketalouden opiskelijoita, meidän ei olisi ehkä kannattanut valita havainnointia toiseksi tutkimusmenetelmäksi. Omat kokemuksemme ja mielipiteemme opiskelusta ja opiskelutavoista ovat niin vahvat, että emme olleet tarpeeksi objektiivisia havainnoiteja tehdessämme.

Tutkimus ajoittui Napalaakson opiskelijoiden opintojen alkuvaiheeseen, joten heillä oli vielä tässä vaiheessa erittäin vähän kokemusta. Tämä näkyi siinä, että he eivät osanneet vielä antaa selkeitä kehitysideoita kokemiensa ongelmien ratkaisemiseksi. Tutkimus ei kuitenkaan ole epäonnistunut, sillä työn tarkoituksena oli selvittää käyttöönoton ja opiskelijoiden ohjauksen toimivuutta. Saimme vastauksen siihen, mitkä asiat toimivat ja mitä pitäisi vielä kehittää.

Mikäli sama tutkimus toteutettaisiin uudelleen syksyllä 2015 aloittaville opiskelijoille, tutkimustuloksissa voisi ilmetä eroavaisuuksia. Opettajilla olisi enemmän käytännön kokemusta Napalaakson toiminnasta, jonka he voisivat jakaa opiskelijoille. Sama tutkimus olisi mielenkiintoinen toistaa myös ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen. Tällöin vastauksia saataisiin myös

Napalaakso-ohjelman toimivuudesta. Jatkotutkimusaiheena olisi hyvä toteuttaa samankaltainen tutkimus opettajien näkökulmasta katsottuna.

8 POHDINTA

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli työläs, mutta opettavainen. Aluksi työmme pääpaino oli virtuaalisen oppimisympäristön tutkimisessa. Hyvin pian meille kuitenkin selvisi, etteivät opiskelijat olleet vielä päässet käyttämään Napalaakso-ohjelmaa, joten koko työn näkökulma muuttui. Tämän jälkeen tutkimuksen pääpaino siirtyi uuden opetusmenetelmän toimivuuteen ja opiskelijoiden ohjaukseen. Työ tuntuikin aluksi olevan vain hajanaisia palasia, joista saimme kuitenkin koottua kattavan kokonaisuuden.

Työskentelyssä suurimmat haasteet olivat aikataulujen yhteen sovittaminen sekä uusien opinnäytetyöohjeiden sisäistäminen. Olemme molemmat jo tiiviisti mukana työelämässä ja työaikamme ovat erilaiset, joten aikataulujen sopiminen tuotti välillä todellista päänvaivaa. Koko opiskelujen ajan olemme käyttäneet Rovaniemen ammattikorkeakoulun opinnäytetyömallia. Meille tuli hieman yllätyksenä, että opinnäytetyö täytyi toteuttaa Lapin ammattikorkeakoulun ohjeiden pohjalta. Verrattuna aikaisempiin ohjeisiin, uudet ohjeet olivat monelta osin puutteelliset. Lisäksi lähde- ja viitemerkinnät olivat muuttuneet, joten ne piti opetella uudestaan.

Onnistuimme työn teoriaosuudessa käsittelemään tutkimuksen kannalta oleellisia asioita, vaikka aluksi tuntuikin haasteelliselta löytää oikeat asiakokonaisuudet. Työn kannalta tärkeimmät kokonaisuudet selkenivät meille vasta haastattelujen toteutusvaiheessa. Aluksi emme olleet ottaneet huomioon liiketalouden näkökulmaa työssämme eli sitä, miten työelämä hyötyy tästä uudesta opetusmenetelmästä ja oppimisympäristöstä. Saimme tästä palautetta ohjaajalta, jonka jälkeen pohdimme yhdessä asiaa ja päädyimme käsittelemään liiketoimintaosaamista ammattikorkeakouluissa. Lopulta tämä näkökulma sitoi koko työn yhteen.

Pyrimme kokoamaan työmme teoriaosuuden mahdollisimman kattavasti hyödyntäen erilaisia lähteitä. Suurimmaksi haasteeksi koimme sen, että kaikista aihepiireistä ei löytynyt tietoa tarpeeksi monipuolisesti. Tämä saattaa näkyä

joidenkin aihepiirien käsittelyssä. Olemme käyttäneet työssämme muutamaa vanhempaa lähdettä. Niitä on kuitenkin käytetty vain sellaisissa aihepiireissä, joissa tieto ei vanhene nopeasti tai kirjailija on alansa huippu. Virtuaalisia oppimisympäristöjä käsitellessämme käytimme mahdollisimman tuoreita lähteitä, sillä tämän aihepiirin sisällä tieto vanhenee nopeammin. Koko työssä pyrimme aina arvioimaan lähteiden luotettavuutta.

Kun lähdimme tekemään tätä työtä, tavoitteenamme oli saada työstä selkeä kokonaisuus. Mielestämme onnistuimme saavuttamaan tämän tavoitteen. Opettavaisin ja positiivisin kokemus oli tutkimuksen toteuttaminen, sillä siinä pääsimme toteuttamaan suunnittelemamme haastattelun käytännössä. Työn edetessä myös kirjoitustaidot kehittyivät paremmiksi.

Toimeksiantaja saa työstämme tietoa siitä, mitkä asiat Napalaakson käyttöönotossa ja opiskelijoiden ohjauksessa toimivat jo tällä hetkellä ja mitä asioita voisi jatkossa vielä kehittää. Kehityskohteita on käsitelty tutkimuksen johtopäätöksissä. Myös Kemi-Tornion kampus voi hyödyntää tämän tutkimuksen tuloksia. Mikäli jokin muu ammattikorkeakoulu perustaa uuden opetusmenetelmän ja virtuaalisen oppimisympäristön, voivat he toteuttaa vastaavanlaisen alkuvaiheen tutkimuksen työmme pohjalta.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.

Eura2007. 2014. Projektikoodi: S12459. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittaman projektin kuvaus. Viitattu 2.9.2014
<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S12459>

Haapaniemi, T. 2005. Ohjaus – opiskelun voimavara. Viitattu 20.9.2014.
lipas.uwasa.fi/tutkinnonuudistus/w5wkalvot.ppt.

Helakorpi, S. 2001. Innovatiivinen tiimi- ja verkostokoulu. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Helakorpi, S. 2014. Tiimioppiminen. Viitattu 8.10.2014.
<http://share.hamk.fi/aokk/seppoh/Tiimioppiminen.pdf>

Hirsjärvi, S., Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy
 Yliopistokustannus

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Härkönen, P. 2003. Opettajatuutorin käsikirja. Tuutori-, alumni- ja mentoritoiminta Turun ammattikorkeakoulussa. Turku: Turun ammattikorkeakoulu

Jyväskylän yliopisto 2014. Oppimisympäristöjen ja -alustojen taustaa. Oppimisympäristön käsite. Etuja ja haittoja. Virtuaalinen oppimisympäristö. Viitattu 25.9.2014. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/virtuaaliset-oppimisympaeristoet/oppimisympaeristoet-ja-alustat/oppimisympaeristoerien-ja-alustojen-taustaa-1/oppimisympaeristoien-kaesite>

Katzenbach, J. & Smith, D. 1994. Tiimit ja tuloksekas yritys. Jyväskylä: Harvard Business School Press

Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy

Lapin Ammattikorkeakoulu 2014. Tradenomikoulutus liiketalous. Viitattu 20.11.2014. <http://www.lapinamk.fi/fi/Hakijalle/Koulutukset/Paivaopinnot/Tradenomikoulutus-,liiketalous>

Lehtinen, U. & Mittilä, T. (toim.) 2006. Liiketoimintaosaaminen kilpailukykyssä keskiössä. Teoksessa A. Jäppinen Liiketoimintaosaaminen, yrittäjäyys ja

- yrittäjyyskasvatus. Teoksessa R. Laakso-Manninen Ammattikorkeakoulut liiketoimintaosaamisen kehittäjinä. Jyväskylä: Kauppatieteellinen yhdistys ry.
- Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. & Särkkä, H. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Vammala: Opetushallitus
- Moduuliopas Rovaniemen kampus. 1. periodi / 2014 (vkot 36-43). 2014. Tutustuminen Napalaaksoon.
- Opetushallitus 2014. Säädökset ja ohjeet. Ohjeita koulutuksen järjestämiseen. Perusopetuksen järjestäminen. Aikuisten perusopetuksen alkuvaihe. Ohjaus ja opiskelusuunnitelma. Viitattu 15.10.2014.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/aikuisten_perusopetuksen_alkuvaihe/ohjaus_ja_opiskelusuunnitelma
- Rinkinen, A. & Siippainen, M. 2012. Ohjauksen polkuja. Perusopetuksen oppilaanohjauksen kehittämistoiminnan hyvät käytänteet. Oppaat ja käsikirjat 2012:4. Viitattu 15.10.2014.
http://www.oph.fi/download/144632_Ohjauksen_polkuja.pdf,
- Salakari, H. 2009. Toiminta ja oppiminen - koulutuksen kehittämisen tulevaisuuden suuntaviivoja ja menetelmä. Helsinki: Eduskills Consulting
- Spiik, K-M. 2007. Tulokseen tiimityöllä. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiä
- Stat 2014. Virsta. Etusivu. Haastattelutavat. Puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelu. Viitattu 12.9.2014. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>
- Taloustutkimus Oy. 2014. Tuotteet ja palvelut. Tiedonkeruuratkaisut ja monitilaajatutkimukset. Kvalitatiivinen tutkimus. Viitattu 8.10.2014.
http://www.taloustutkimus.fi/tuotteet_ja_palvelut/tiedonkeruuratkaisut_ja_monitila/kvalitatiivinen_tutkimus/
- THL 2014. Tutkimus- ja asiantuntijatyö. Työkalut. Iäkkäiden neuvontapalvelut ja hyvinvointia edistävät kotikäynnit. Lait, suositukset, kirjallisuus, käsitteet. Viitattu 10.9.2014. <http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/tyokalut/iakkaiden-neuvontapalvelut-ja-hyvinvointia-edistavat-kotikaynnit/lait-suositukset-kirjallisuus-kasitteet/kasitteet>
- Vilkka, H. 2007. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi
- Vuorinen, R., Karjalainen, M., Mylly, H., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Holm, K. 2005. Korkeakoulujen arviointineuvosto. Julkaisut. Opintojen ohjaus korkeakouluissa -seuranta 2005. Viitattu 15.10.2014.
http://www.kka.fi/files/197/KKA_0505V.pdf.
- Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 15.5.2003/352 .

LIITTEET

Liite 1

Haastattelun teemat

Liite 1

Haastattelun teemat

Napalaakson ohjelman toimivuus

- Mitä opiskelijat odottavat Napalaakson ohjelman toimivuudelta?
- Millaisen ulkoasun opiskelijat haluavat Napalaaksolle?

Opetusmenetelmän toimivuus

- Mitä mieltä opiskelijat ovat kurssilla käytetyistä opetusmenetelmistä? (firmatunnit, luennot, PBL)
- Millaisia opetusmenetelmiä opiskelijat haluaisivat Napalaaksossa käytettävän?
- Millaiseksi opiskelijat kokevat käytännön opiskeluprosessin? (luento->tutoriaalit->firmatunnit->itsenäinen työskentely)
- Millainen olisi opiskelijoiden mielestä toimiva opiskeluprosessi?
- Miten työelämälähtöisyys ilmenee Napalaakson toiminnassa?
- Millaista työelämälähtöistä toimintaa opiskelijat haluaisivat Napalaaksoon?

Oppimisympäristön toimivuus

- Millainen oppimisympäristö opiskelijoilla on käytössään tällä hetkellä? (tilat ja laitteet)
- Millaisen oppimisympäristön opiskelijat haluaisivat?

Opetuksen toimivuus

- Mitä mieltä opiskelijat ovat opettajien asiantuntevuudesta kurssilla opetettavista asioista?
- Millainen on opiskelijoiden mielestä asiantunteva opettaja?

- Mitä mieltä opiskelijat ovat Napalaaksossa käytettävistä oppimateriaaleista?
- Millaisia oppimateriaaleja opiskelijat haluaisivat että Napalaaksossa käytettäisiin?
- Millaiseksi opiskelijat kokevat opettajien vuorovaikutustaidot?
- Millaisia vuorovaikutustaitoja oppilaat toivoisivat opettajalla olevan?

Opiskelijoiden ohjaamisen toimivuus

- Miten opiskelijoita ohjattiin Napalaakson käyttöön (opetusmenetelmä ja ohjelma)?
- Miten ohjaamista olisi voinut kehittää?

Tiimityöskentely

- Millaiseksi opiskelijat kokevat ryhmänsä tiimityöskentelyn?
- Miten työtehtävät jakautuvat tiimissä?
- Mitä mieltä opiskelijat ovat tiimityöskentelystä opiskelumuotona?